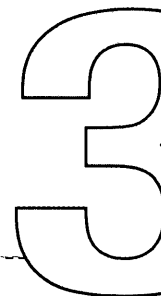

**Centrale Directie
Wetenschapsbeleid en
Ontwikkeling**

J A A R V E R S L A G

1 9 9

Coördinatie, samenstelling
en redactie

CDWO
D en K Tekst en Vorm, *Hillegom/Oudewater*

Verschijningsdatum

juni 1994

Vormgeving
Fotografie
Drukwerk

Sign (Joke Herstel & Els Kort), *Den Haag*
Michael Kooren & Marco Hofsté, *Utrecht*
Beursdrukkerij/Costra, *Diemen*

Foto omslag: Handhaving rijnsnelheid

ISBN 90-74797-03-2

NUGI 502

Voorwoord

Een jaarverslag dient om een beeld te geven van de zaken die in het verslagjaar tot stand zijn gebracht. Zo is het ook in dit verslag over 1993 van de Centrale Directie

Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling (cdwo). De gegevens op het vlak van de financiën, de personeelssterkte en vanzelfsprekend een overzicht van de door de verschillende afdelingen binnen de directie uitgevoerde dan wel geëntameerde onderzoeken of activiteiten geven een feitelijk en inhoudelijk overzicht van de cdwo-activiteiten gedurende het afgelopen jaar.

Toegespitst op de organisatie van de directie, wordt in vogelvlucht teruggekeken op de ontwikkelingen die zich in dat verband hebben voorgedaan. In lijn met de ook binnen het ministerie uitgezette splitsing tussen beleid en uitvoering, springt voor de directie de interne verzelfstandiging van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (wodc) het meest in het oog. Deze werd gedurende 1993 voorbereid en per 1 januari 1994 geëffectueerd.

Relevant voor de hele cdwo - en daarmee tevens voor de opdrachtgevende beleidsdirecties en overige relaties - is de inhoudelijke ontwikkeling die binnen de directie de afgelopen periode in gang is gezet. In een gestaag tempo heeft de wijze van beleidsondersteuning door de cdwo zich namelijk op velerlei terrein verbreed. Dat geldt onder meer voor de onderwerpenkeuze en de methoden van onderzoek. In het thematisch deel van dit jaarverslag worden de achtergronden van deze verbreding van de beleidsondersteuning nader toegelicht.

Daarnaast wordt in een aantal kaderartikelen en foto's de breedte van de cdwo-activiteiten in beeld gebracht. De kaders zijn een bloemlezing uit door de cdwo uitgevoerd dan wel geïnitieerd onderzoek en andere activiteiten.

Ik wens u veel leesplezier toe.

*Dr. Ph. Eijlander,
Directeur Centrale Directie Wetenschapsbeleid en
Ontwikkeling (CDWO)*

Inhoud

6	De cdwo-organisatie in 1993
9	cdwo verbreedt de beleidsondersteuning
10	Scenariostudie verschaft inzicht in effecten criminaliteitsbeheersing
12	Alternatieven voor de vrijheidsstraf
14	Criminaliteit op de Nederlandse Antillen sterk toegenomen
16	Criminaliteit onder geïmmigreerde Curaçaose jongeren
18	Drugstoerisme in de grensstreek
20	Kroongetuigeregeling
22	Vervolging en berechting in misdrijfzaken
23	Organisatie cdwo
24	Financieel overzicht
24	cdwo budget 1993
25	cdwo uitgaven 1993
26	Besteding en raming wetenschapbudget cdwo
27	Verdeling EWB-gelden naar sectoren
28	Producten en activiteitenoverzicht cdwo in 1993

in 1993

De Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling (CDWO) ging in 1993 het derde jaar van haar bestaan in. Het zou het laatste jaar 'in volledige bezetting' worden.

In de tweede helft van 1993 werd namelijk de verzelfstandiging van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) voorbereid en per 1 januari 1994 afgerond. Sinds die datum zijn WODC en CDWO gescheiden organisatie-onderdelen, al blijven er sterke banden bestaan. De CDWO heeft onder meer tot taak om het onderzoeksbeleid te ontwikkelen en justitiebreed onderzoek te programmeren, terwijl het WODC een deel van dat onderzoek uitvoert.

De verzelfstandiging van het WODC past binnen de rijksbrede tendens om beleid en uitvoering te scheiden. Dat is een ontwikkeling die zich momenteel op meer plaatsen in de organisatie van het Ministerie van Justitie voltrekt.

Het principebesluit om het WODC in de één of andere vorm te verzelfstandigen, werd al in 1992 genomen. De verdere voorbereidingen daartoe kregen in 1993 hun beslag. Weliswaar stond de verzelfstandiging vast, maar de precieze vorm daarvan was nog niet bekend.

Uiteindelijk is gekozen voor een interne verzelfstandiging van het WODC. Dit betekent dat het WODC uit de CDWO is ontvlecht, maar wel deel blijft uitmaken van het departement, met de secretaris-generaal als verantwoordelijke. De CDWO blijft verantwoordelijk voor de beleidsmatige aansturing (op hoofdlijnen) van het WODC.

Voor deze variant is gekozen omdat werd onderkend dat er in zekere mate een verzelfstandiging diende plaats te vinden, maar ook dat het WODC belangrijk is voor Justitie.

Het blijft voor het ministerie belangrijk in eigen huis een organisatie te hebben die zelfstandig onderzoek kan doen.

Feitelijk is de verzelfstandiging per 1 januari 1994 gerealiseerd onder verantwoordelijkheid van de nieuwe directeur van de CDWO, dr. Ph. Eijlander.

Parkeercontrole

Het verzelfstandigingsproject werd getrokken door C.J. van Dijk in nauwe samenwerking met de wOdc-staf en met ondersteuning van de in het voorjaar van 1993 bij de CDWO aangestelde adviseur organisatie-ontwikkeling. In de voorbereiding is onder meer gekeken naar de personeelssterkte en de manier van aansturen van het wOdc, waarin de CDWO in programmatische zin een belangrijke rol zal blijven spelen.

Behalve met de voorbereiding van de verzelfstandiging van het wOdc, is in 1993 een begin gemaakt met de ontwikkeling in de richting van een CDWO-nieuwe stijl. Centraal daarin staat de ondersteuning van het justitiebeleid door een gerichte en structurele voorziening in beleidsinformatie en onderzoeksgegevens.

De hoofdtaak van de afdeling *Extern Wetenschappelijke Betrekkingen (EWB)* is en blijft het beheren van het extern wetenschapsbudget en de begeleiding van externe onderzoeksprojecten. Om de laatste taak beter uit te kunnen voeren, is besloten tot een interne specialisatie. Voortaan krijgt iedere EWB-medewerker een beperkt aantal beleidsterreinen onder zijn hoede, waarvoor hij de contacten met de beleidsdirectie en het onderzoeksveld gaat onderhouden. Voorts zal EWB nadrukkelijker een aandeel gaan leveren in de justitiebrede programmering van onderzoek.

De afdeling *Statistische Informatievoorziening en Beleidsanalyse (SIBa)* ontwikkelde zich in 1993 van een organisatie die vooral ad hoc activiteiten uitvoerde, tot een meer structureel werkende eenheid. In het verleden hield men zich vooral bezig met het beantwoorden van uiteenlopende praktische vragen vanuit het departement en van derden. Op basis van al langer bestaande plannen is gekeken hoe de beleidsinformatie structureler kan worden opgepakt.

In de structurele aanpak is een belangrijke rol weggelegd voor de *corporate database*, een beleidsinformatiedatabank voor justitiële onderwerpen. SIBa beheert deze databank.

Drugstoerisme in de grensstreek

Op basis van de gegevens kunnen à la minute kengetallen op vele terreinen worden opgeroepen. Deze ontwikkeling van siba in de richting van een eenheid die meer structureel beleidsinformatie en -analyses levert, zal zich in de toekomst verder doorzetten.

Voor de adviseur *Technology Assessment* stond 1993 in het teken van de ontwikkeling van een werkprogramma voor de komende jaren. Onder de vlag van de Stuurgroep Technologiebeleid lopen er inmiddels diverse projecten ter uitvoering van dit programma, zoals onderzoek naar de mogelijkheden van televrhoren en naar het gebruik van een smart card in het verkeer.

Een nieuwe loot aan de cdwo-stam is de in het voorjaar van 1993 ingevulde positie van de adviseur *Strategische organisatie-ontwikkeling*. De adviseur is breed inzetbaar als organisatie-adviseur en voor onderzoeken ten behoeve van het ministerie. In 1993 heeft hij zich onder meer bezig gehouden met de ondersteuning van projecten in het kader van de herinrichting van het ministerie en de interne verzelfstandiging van het wocd.

Naast deze veranderingen op afdelingsniveau, was voor de cdwo als geheel de versterking van de onderlinge banden tussen de afdelingen van belang. Onder leiding van de per 1 september 1993 aangetreden nieuwe directeur van de cdwo, dr. Ph. Eijlander, zijn er meer horizontale verbanden gelegd tussen de verschillende activiteiten binnen de directie. Daarmee sluiten de veranderingen in de organisatie van de cdwo nauw aan bij de ontwikkeling van Justitie tot kerndepartement. De cdwo-nieuwe stijl loopt daar al min of meer op vooruit en is klaar voor de 'nieuwe' kerntaak.

CDWO verbreedt

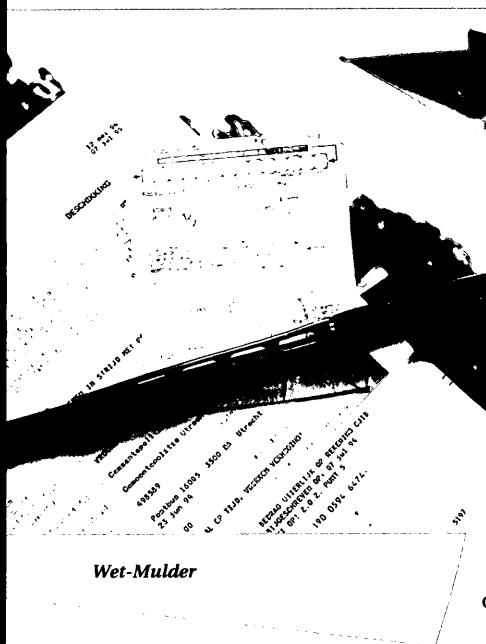
de beleidsondersteuning

Het ondersteunen van de beleidsontwikkeling van het Ministerie van Justitie via onderzoek, beleidsinformatie en -verkenningen en analyses. Dat is in één zin vervat het doel van de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling (cdwo). De beleidsontwikkeling betreft in dit verband een breed scala aan onderwerpen, zoals de bestrijding van de criminaliteit, het vreemdelingenbeleid en het beleid op het vlak van de reclassering en de jeugdhulpverlening. Van de cdwo wordt verwacht dat zij gericht inspeelt op de onderzoeks- en informatiebehoefte van de beleidsdirecties. Dat vergt een goede samenwerking en vraagt daarnaast om voortdurende aandacht voor doeltreffende methoden om deze beleidsondersteuning vorm en inhoud te geven.

De maatschappelijke context waarbinnen het Ministerie van Justitie opereert wordt alsmaar complexer en breder. Veel nieuwe ontwikkelingen zijn daarbij voor Justitie relevant. Hetzij omdat ze nieuwe mogelijkheden bieden voor bijvoorbeeld opsporing, berechting of de tenuitvoerlegging van de straf, dan wel omdat er grenzen moeten worden gesteld aan mogelijk misbruik.

De informatie-technologie is een goed voorbeeld daarvan. Zij biedt aan Justitie de mogelijkheid om efficiënter te werken en kan zorgen voor nieuwe opsporings-technieken.

Aan de andere kant deed bijvoorbeeld de computer-criminaliteit haar intrede als 'nieuwe' mogelijkheid voor kwaadwillende lieden. Justitie moest c.q. moet daarop inspelen met nieuw of aanvullend beleid. Daar kan de behoefte aan nieuw en ander onderzoek uit voortvloeien. Zo zijn er diverse ontwikkelingen die het aandachtsveld van Justitie verbreden. Overeenkomstig daaraan, verbreedt zich ook het werkveld van de cdwo. Inhoudelijk, omdat er moet worden ingehaakt op de verbreding van onderwerpen, maar ook in andere opzichten, zoals door de introductie van nieuwe onderzoeksmethoden.

Scenariostudie verschafft inzicht in effecten criminaliteitsbeleid

Hoe kan de toenemende criminaliteit het best het hoofd worden geboden in de komende jaren? Meer politie op straat? Of moet het accent liggen op preventie? En wat betekent dat voor politie en justitie? Voor het beantwoorden van deze en andere vragen is voor alles inzicht nodig in de effecten van de onderscheiden maatregelen en tevens op de financiële en organisatorische consequenties.

Ter voorbereiding van de vaststelling van het regeerakkoord door het nieuwe kabinet, heeft het departement zich in het afgelopen half jaar in samenspraak met alle geledingen van de justitiële keten, verenigd in de commissie Kuiper, uitvoerig beraden over de hoofdlijnen van beleid voor de komende jaren. SIBa bracht voor de commissie de effecten van een aantal mogelijke beleidsvarianten in kaart.

Op basis van de aanwezige kennis, ervaring en gegevens rekende SIBa vier scenario's door. Te beginnen met een zogenaamd 0-scenario ofwel de situatie waarin het huidige beleid zonder meer wordt voortgezet. Het tweede model, het 'Politie-scenario' voorziet, ceteris paribus, in een algemene uitbreiding van de politiesterkte met 2 tot 3.000 agenten.

In de twee andere modelberekeningen is vooral geïnvesteerd in preventie. Hetzij in het aanpakken van criminogene situaties (het 'Situationale preventie-scenario'), hetzij in meer gerichte preventie in samenwerking met andere maatschappelijke organisaties (het 'Netwerk preventie-scenario').

Bij het in kaart brengen van de criminaliteitsontwikkeling is uitsluitend gekeken naar de misdrijven.

Om de effecten van bepaalde trends op de belasting van de justitiële keten voldoende nauwkeurig te kunnen traceren is de criminaliteit onderverdeeld in zes categorieën of delictgroepen: geweldsmisdrijven, vermogensmisdrijven, openbare orde-delicten, verkeersmisdrijven, drugsmisdrijven en economische delicten.

In dit cdwo-jaarverslag wordt als centraal thema nader ingegaan op deze verbreding van de beleidsondersteuning. Waarom is dat nodig, waar bestaat het uit en wat heeft het beleid daaraan, zijn vragen die daarbij aan de orde komen.

Facilitair De cdwo ondersteunt het beleid van het Ministerie van Justitie met wetenschappelijk onderzoek en informatie voor de beantwoording van korte en lange termijn-vragen. Voor een groot deel van de door de cdwo uitgevoerde onderzoeken of van de in opdracht van de directie uitgevoerde studies geldt, dat zij aan een vrij nauw omschreven doelstelling (moeten) voldoen. Voorop staat daarbij dat het onderzoek en de informatie moeten aansluiten bij de verwachtingen van de vragende beleidsdirectie en van een goede kwaliteit moeten zijn. Het uitgangspunt van de cdwo-activiteiten is de ondersteuning van het beleid door middel van kennis, gegevens, inzichten en informatie. De directie is in die zin een venster naar buiten van Justitie.

In het verleden beperkte de cdwo-organisatie zich veelal tot het sec uitvoeren van onderzoek en beantwoorden van vragen op verzoek van beleidsdirecties. Dat blijft belangrijk, maar daar bovenop is het besef gekomen dat er meer hoort te zijn, dat er behoefte bestaat aan een bredere ondersteuning. Dat kan bijvoorbeeld inhouden dat vanuit de cdwo een voorzet wordt gegeven om een bepaald onderzoek uit te gaan voeren of door nieuwe typen van onderzoek te introduceren, zoals scenario-onderzoeken of simulatiestudies naar de effecten van voorgenomen nieuwe wetgeving.

De zin van een bredere aanpak is dat het voor het departement belangrijk is om te weten hoe op een goede manier in te spelen op de vragen die de maatschappij aan Justitie stelt. Doordat er eerder én meer informatie beschikbaar is over wat er in de omgeving speelt, onder meer op criminologisch, Europees, bestuurlijk, technisch, maatschappelijk en sociaal vlak, is een betere en snellere aansluiting van het ministerie op ontwikkelingen in de samenleving mogelijk.

Dat laatste is des te meer nodig nu Justitie geen 'rustig bezit' meer is. Decennia lang, tot het eind van de jaren zeventig, was dat wel het geval. De criminaliteit was in Nederland relatief laag en over de wijze waarop Justitie haar beleid voerde, bestond brede maatschappelijke overeenstemming.

De verkenning levert geen toekomstvoorspelling op, maar inzicht in de aard en globale omvang van ontwikkelingen binnen het aandachtsgebied én, en daarin schuilt de meerwaarde van de scenariobenadering, inzicht in de factoren die bepalend zijn of lijken voor deze ontwikkelingen. De verkenning heeft een aantal belangwekkende bouwstenen aangedragen voor beleidsontwikkeling. Met name het investeren in netwerk-preventie lijkt een gunstig effect te kunnen hebben op de criminaliteitsontwikkeling en daardoor op de werklust van politie en justitie. Ook de investeringen in repressie-middelen dienen echter op peil te blijven. Door de sterkere groei van de criminaliteit zal de werklust in de komende jaren sowieso blijven toenemen. De effecten van extra inspanningen die nu geleverd worden, zullen bovendien pas op langere termijn zichtbaar worden.

De laatste jaren is dat beeld drastisch veranderd. Nadat de criminaliteit al een stijgende tendens vertoonde sinds de jaren zestig, kwam Justitie zélf medio jaren zeventig in maatschappelijk onrustig vaarwater. Zo ongeveer vanaf het moment dat de Bloemenhove-affaire ging spelen, werd het justitiebeleid in zijn volle breedte een maatschappelijk en politiek issue. Daarna is Justitie meer en meer in het middelpunt van de belangstelling komen te staan. Tegenwoordig staan justitiële onderwerpen als de criminaliteitsbestrijding, cellentekorten en het vreemdelingenbeleid bovenaan de politieke agenda. Zoals een 'rustige' omgeving de behoefte aan 'voorspellers van de toekomst' niet groot maakt, zo zorgt een turbulente omgeving juist voor een grote behoefte aan vakkundige 'voorspellers'. Niet zozeer om altijd panklare oplossingen voor te schotelen, maar om een gefundeerd idee te kunnen geven over de richting die het op kan gaan.

Verbreding Zoals gezegd is er in inhoudelijk opzicht sprake van een verbreding van de beleidsondersteuning door de CDWO, simpelweg doordat het beleidsterrein van Justitie uitdijt. In de CDWO-organisatie zelf is er evenzeer sprake (geweest) van een verbreding. Uitgesplitst naar de afdelingen die (in 1993) onder de CDWO fessorteerden, valt bij de afdeling *Extern Wetenschappelijke Betrekkingen (EWB)* ten eerste op dat er is toegewerkt naar een meer bewuste programmering van het onderzoek, uiteraard aansluitend op de prioriteiten die het beleid stelt. Na de start van de EWB-activiteiten in 1990 steeg het budget voor extern onderzoek in een hoog tempo van nog geen miljoen gulden naar negen miljoen gulden op dit moment. Aanvankelijk kon hieruit zonder veel problemen worden geput om externe subsidie-aanvragen te honoreren. Er was in de opstartfase immers voldoende geld beschikbaar. Gaandeweg doet zich echter ook hier de schaarste van het beschikbare budget voelen. Nu er meer onderzoekswensen van beleids-directies en aanvragen zijn dan er geld beschikbaar is, is het absoluut noodzakelijk om nog bewuster te kiezen uit de voorgestelde thema's. Daarmee ontstaat meteen de kans om richting te geven aan het onderzoeksbeleid.

Milieuwethandhaving

Alternatieven voor de vrijheidsstraf

De criminaliteit steeg de afgelopen jaren sterk. De rechterlijke macht reageerde daarop door strenger te straffen, met een forse groei van de gevangenispopulatie als gevolg. Momenteel worden daarom alom nieuwe gevangenissen gebouwd.

De ontwikkelingen trekken een zware wissel op politie en justitie en op de (financiële) draagkracht van de samenleving.

Daarom wordt naarstig gezocht naar mogelijkheden om de gevangenissen te ontlasten. Enerzijds door via preventie, uitbreiding van de politie en andere maatregelen aan het begin van de keten de groei van de criminaliteit in te dammen.

Anderzijds door te zoeken naar alternatieven voor de vrijheidsstraf, ook om een sanctiestelsel te ontwikkelen dat de kans op recidive verkleint.

Ter voorbereiding van beleidsontwikkeling inventariseerde en evalueerde het WDDC een groot aantal ervaringen in het buitenland met alternatieve straffen. Minstens drie van de alternatieven die in de onderzochte Westerse landen

Het gevolg daarvan is dat er een meer structurele aanpak van het onderzoek tot stand kan komen. Dat is iets anders dan structureel lange termijn-onderzoek. In het algemeen hebben beleidsdirecties op korte termijn behoefte aan antwoorden op hun vragen. Waar het om gaat is beleidsvelden voortdurend in de gaten te houden, zodat snel op nieuwe vragen kan worden ingespeeld. Oftewel, het gaat om de ontwikkeling van een onderzoeksbeleid dat is afgestemd op gezamenlijk gekozen prioriteiten.

Een tweede aspect van de verbreding binnen ewb is het gebruik van andere, voor Justitie vernieuwende, onderzoeksmethoden. Naast oorzaak-effectstudies en ex-postwetsevaluaties, zijn zoals gezegd scenario- en simulatiestudies in beeld gekomen. Scenariostudies laten zien welke impact bepaalde beleidsmaatregelen in de toekomst kunnen hebben. Het gaat daarbij om de directe gevolgen voor Justitie, zoals bijvoorbeeld het noodzakelijke aantal cellen, maar ook om de financiële consequenties, de beleidsmatige gevolgen, en dergelijke. In simulatie-onderzoek wordt met alle actoren een nieuwe wet of een aanpassing van de wet 'doorgespeeld' en wordt gekeken hoe de verschillende partijen reageren. Daaruit volgt bijvoorbeeld in welke mate men een wet zal naleven, welke controle noodzakelijk is, hoe het toezicht moet worden uitgeoefend, welke normen realistisch zijn,

etc. Gedurende 1993 is een case geselecteerd die met behulp van de simulatietechniek zal worden doorgespeeld. Het gaat hierbij om een gezamenlijk project van de Stafafdeling Algemeen Wetgevingsbeleid, de Inspectie voor de Rechtshandhaving en de cdwo. De keuze is in goed overleg en in samenwerking met het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij gevallen op de meststoffenwetgeving.

Deze nieuwe vorm van onderzoek maakt het mogelijk vooraf een nieuwe wet of voorstel te toetsen en zo tijdig eventuele omissies of onvolkomenheden op te sporen.

Nog voordat de nieuwe wet in werking treedt, kan deze daarmee beter worden toegesneden op de praktijk. Dat verdient in veel gevallen de voorkeur boven achteraf corrigeren.

Alcohol-Verkeers project

worden toegepast lijken, al dan niet in aangepaste vorm, geschikt voor de Nederlandse situatie.

Het gaat ten eerste om de dagboete.

Hierbij wordt de opgelegde boete afgestemd op het (besteedsbaar) inkomen van de veroordeelde, rekening houdend met de gezinsgrootte, de ernst van het delict, en dergelijke. Voordeel is dat er altijd een faire boete kan worden opgelegd.

Het tweede betreft het elektronisch huisarrest. Met behulp van een zendertje, de zogeheten tag, kan de bewegingsvrijheid van de verdachte op afstand worden beperkt. Het systeem is een handig, flexibel hulpmiddel om de detentie te bekorten in combinatie met onder meer dienstverlening en therapie. Het lijkt minder geschikt als alternatief voor de voorlopige hechtenis.

Tenslotte zijn er de intensief-toezichtsprogramma's. Hierin wordt het reclasseringstoezicht uitgebreid en geïntensiveerd met therapie en dienstverlening en gecombineerd met het toezicht op de strafuitvoering.

Alternatieve straffen zijn echter geen wondermiddel. In de praktijk dient 'slechts' ongeveer de helft als vervanging voor de vrijheidsstraf, de andere helft is additioneel. In financieel opzicht bieden de alternatieven wel soelaas. Ze zijn zonder uitzondering goedkoper dan de vrijheidsstraf, zij het dat de 'winst' minder spectaculair is dan in eerste instantie werd verwacht.

De alternatieven bieden verder meer uitzicht op verlagings van de recidive, mits voldoende aandacht wordt besteed aan resocialiserende activiteiten zoals drugs- en alcoholtherapie, scholing, en dergelijke.

Belangrijke randvoorwaarde voor de verbreding van de straftoemeting met alternatieve straffen is het opstellen van richtlijnen voor de rechterlijke macht.

Deze richtlijnen zouden moeten aangeven voor welke delicten welke straffen in de rede liggen. Zonder een dergelijk indicatief kader is de gewenste verandering van de straftoemeting niet haalbaar.

De praktijk leert immers dat indien na vijf jaar - de gebruikelijke evaluatie-termijn - naar de werking van een wet wordt gekeken, er al een omvangrijk bouwwerk rond de uitvoering is opgebouwd. Dan kan de koers niet meer eenvoudig worden aangepast.

Een andere vernieuwende methode van onderzoek is recent toegepast in een studie naar de relatie tussen drugshandel en -bestrijding. In een onderzoek dat het Criminologisch Instituut 'Bonger' vorig jaar in opdracht van het Ministerie van Justitie heeft gedaan in Amsterdam, stond de vraag centraal hoe de drugshandel in elkaar zit en welke invloed de bestrijding door politie en justitie heeft op de organisatiestructuur. De achterliggende gedachte was dat de handel en bestrijding elkaar beïnvloeden en de structuur en organisatie van de drugshandel *dus* het best vanuit die invalshoek inzichtelijk kan worden gemaakt. De onderzoekers concentreerden zich op de handel in vier drugs: cannabis, cocaïne, amfetamine en ecstasy. De cannabismarkt omdat deze op alle niveaus het minst actief bestreden wordt, de cocaïnehandel omdat deze juist zeer intensief bestreden wordt. De bestrijding van de amfetaminehandel neemt een tussenpositie in. De verschillen in bestrijding zouden volgens de onderzoekstheorie moeten leiden tot dito verschillen in de structuur en organisatie.

De informatie over de respectievelijke 'bedrijfskolommen' werd op onorthodoxe wijze verkregen. Naast tal van drugsbestrijders interviewden de onderzoekers zo'n 70 handelaren uit de midden- en hogere niveaus van de kolom. Tijdens de interviews kwamen tal van zaken aan de orde, variërend van de concurrentie en de winstmarges tot en met mate van gewelddadigheid en de bekendheid met de door politie en justitie gehanteerde bestrijdingswijzen. Het onderzoek leverde een aantal belangrijke resultaten op. Het zorgde onder meer voor een groter inzicht in de drugshandel en kan daardoor aan de bestrijding ervan bijdragen.

Structurele Informatievoorziening

Binnen de afdeling *Statistische Informatievoorziening en Beleidsanalyse (SIBa)* zijn soortgelijke effecten waarneembaar als bij EWB. Jarenlang functioneerde SIBa als een soort van service-instituut, waar de beleidsdirecties van het ministerie, maar ook derden zoals studenten of geïnteresseerde burgers, terecht konden met hun incidentele, meestal praktische,

Criminaliteit op de Nederlandse Antillen sterk toegenomen

De 'veelvoorkomende criminaliteit' op de Nederlandse Antillen is het afgelopen decennium sterk toegenomen. Vooral het aantal inbraken en diefstallen uit auto's steeg fors. Op Bonaire verdubbelde het aantal slachtoffers in de afgelopen 11 jaar. Ruim de helft van de bevolking van de Antillen voelt zich onveilig, op Curaçao zelfs 3 van de 5 inwoners. De meeste delicten worden niet gemeld aan de politie, met uitzondering van autodiefstallen en joyriding. Behalve met de geringe ernst van het delict houdt de geringe meldingsbereidheid verband met het gebrek aan vertrouwen in de politie.

Dat blijkt uit een door het WODC in 1992 uitgevoerd bevolkingsonderzoek op de Nederlandse Antillen. De onderzoekers interviewden 2248 bewoners van Curaçao, Bonaire en Sint Maarten naar hun ervaringen met criminaliteit en politieoptreden. Doel was inzicht te krijgen in de criminaliteitsontwikkeling en het voorkomen van politiegeweld tegen burgers op deze eilanden. Directe aanleiding vormde de hongerstaking van de Antilliaanse advocaat mr. M. Bijkerk tegen vermeend gewelddadig politie-optreden op de eilanden. De Gouverneur van de Nederlandse Antillen stelde daarop de commissie Römer in. Mede op aandringen van mr. Bijkerk, besloot de commissie naast het mogelijke politiegeweld ook de criminaliteitsontwikkeling te bekijken. Ten behoeve van het onderzoek naar ongeoorloofd politiegeweld voerde de commissie Römer tevens gesprekken met een aantal sleuteifiguren bij het OM, politie en de advocatuur. De bevindingen zijn verwerkt in het eindrapport van de commissie Römer 'Politie en burgers op de Nederlandse Antillen', dat eind 1992 werd gepresenteerd. De WDDC-onderzoekers concluderen dat de verhouding tussen burger en autoriteit op de Antillen voor verbetering vatbaar is. Met name kwetsbare groepen, zoals drugsverslaafden en illegalen, lopen een verhoogd risico te worden geconfronteerd met onrechtmatig optreden van het

statistisch getinte vragen. Kwesties als de hoogte van het ophelderingspercentage van de politie of doorlooptijden bij de rechterlijke macht kwamen daarbij aan de orde. In vrijwel alle gevallen ging het om incidenteel verschafte informatie, waarbij anderen de opdracht gaven de informatie te vergaren.

De eerste stappen zijn in 1993 gezet om ook de SIBA-activiteiten meer structureel te maken en zelf op reguliere basis bepaalde informatie te verzamelen en te verstrekken. In dat kader worden momenteel al maandelijks dan wel eens per kwartaal cijfers geleverd over de prestaties van het Openbaar Ministerie en de politie.

Door deze meer structurele werkwijze, kan SIBA sneller en daardoor adequater het beleid ondersteunen. Misschien niet altijd met de volledige informatie, maar doordat belangrijke delen informatie veel eerder beschikbaar zijn, kan het beleid er meer mee doen dan wanneer men een jaar op de volledige gegevens had moeten wachten.

Daarnaast is ook bij SIBA sprake van nieuwe methoden van onderzoek. De kwantitatieve scenariostudie, maar ook de beleidsanalyse, zijn goede voorbeelden daarvan. Inmiddels rondde SIBA enkele scenariostudies af over onder andere de criminaliteitsontwikkeling.

Bij het per 1 januari 1994 verzelfstandigde *Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)* zijn in de afgelopen jaren de effecten zichtbaar geworden van de via de CDWO gecentraliseerde onderzoeksprogrammering. In het verleden werden de voor onderzoek in aanmerking komende onderwerpen vastgesteld in een bilateraal overleg met de afzonderlijke beleidsdirecties. Daaruit ontstond soms de indruk dat het WODC geheel zelfstandig het eigen onderzoekprogramma vaststelde. Sinds 1990 vind de afstemming plaats via door de CDWO gehouden programmeringsrondes. Hierdoor is er sprake van een bredere afweging en prioriteitsstelling. Het ligt voor de hand dat naarmate de deelnemers aan het programmeringsoverleg meer op elkaar ingespeeld raken, de WODC-programmering beter zal aansluiten bij de hoofdlijnen van het justitiebeleid.

Dat impliceert overigens niet dat het WODC zich uitsluitend op Justitie is gaan richten voor haar programmering of dat vraagstelling en inhoud van onderzoeken volledig door beleidsafdelingen worden bepaald. Afgezien van het feit dat wetenschappelijk onderzoek alleen kan gedijen in een open en vrije sfeer, heeft het WODC ook een voorlichtende taak ten behoeve van de wetenschap, werkers in veld en het brede publiek. De activiteiten van de afdeling Documentatie van het

Korps Politie Nederlandse Antillen. De resultaten met betrekking tot het tweede onderzoeksthema 'de criminaliteitsontwikkeling' zijn opgetekend in een apart rapport. De uitkomsten van de slachtofferenquête zijn verontrustend. Het aantal delicten groeit sterk. De slechte sociaal-economische omstandigheden, de instabiele politieke situatie en de grote cultuurverschillen tussen de eilanden bemoeilijken de ontwikkeling van een gemeenschappelijk criminaliteitsbeleid. Niettemin wordt via diverse kanalen getracht het tij te keren. Te denken valt aan de gemeenschappelijke initiatieven met Nederland om verbetering te brengen in de basisopleiding van de politie en de opvang van jongeren. Ter ondersteuning en evaluatie van het beleid pleiten de onderzoekers verder voor een regelmatig, bijvoorbeeld tweemaaljaarlijkse peiling van de criminaliteitsontwikkeling met behulp van de in een toenemend aantal landen gehanteerde internationale slachtofferenquête.

wodc zijn een goede illustratie daarvan, evenals de door het wodc geproduceerde overzichten over straftoemeting en de ontwikkeling van de criminaliteit. Behalve over jeugdigen, wordt dit binnenkort uitgebreid naar volwassenen.

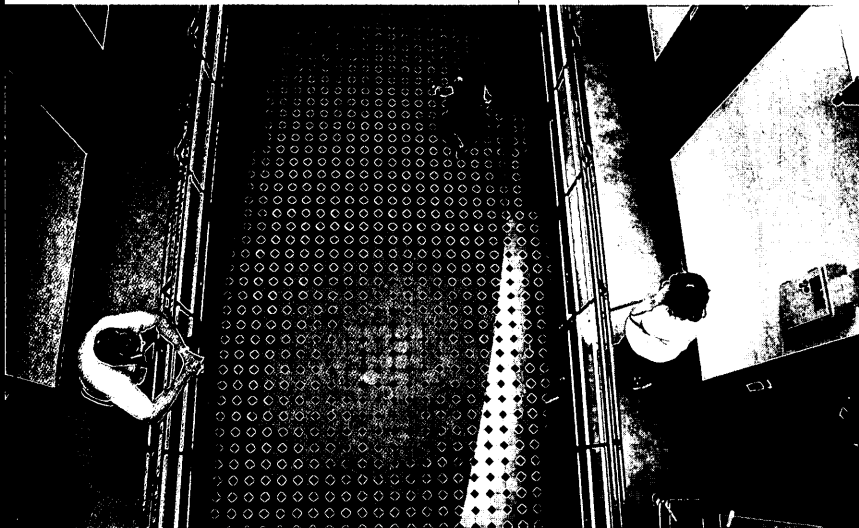
Kenmerkend voor de afgelopen jaren is daarnaast dat vaker dan in het verleden door het wodc onderzoek is uitgevoerd (al dan niet in samenwerking met EWB) met universitaire en commerciële instituten. De evaluatie van de Wet Mulder en de zogenaamde WIL-projecten (Wendingen In de Levensloop) zijn daar goede voorbeelden van.

Tevens is bij het wodc de mogelijkheid geschapen om op de zeer korte termijn prioritair onderzoek uit te voeren, zowel empirisch als op basis van bestaande literatuur. In dit verband werd onder meer een onderzoek gedaan naar heenzendingen (binnen vier maanden na de ontvangst van de opdracht opgezet, uitgevoerd en in concept gerapporteerd) en vond een literatuurstudie plaats naar kampementen.

Van een andere orde was het onderzoek dat het wodc uitvoerde naar prestatieverschillen tussen arrondissementsparketten. Hier ging het er om meer inzicht te verschaffen in de oorzaken van de prestatieverschillen die bestaan tussen de parketten. Het ene arrondissementsparket is immers het andere niet.

De negentien parketten die ons land rijk is, verschillen

niet alleen in grootte, maar ook in de manier van werken, de aard van de binnenkomende zaken en tal van andere aspecten. Dat heeft grote gevolgen voor de prestaties, de productie zo men wil, zowel kwantitatief als kwalitatief. De verschillen komen onder andere tot uitdrukking in de gemiddelde doorlooptijd van de aangebrachte zaken en in

De ideale gevangenis?

het aantal sepots. Om de gedachten te bepalen: in het ene parket duurde in 1990 de afhandeling van een misdrijfzaak ruim tweeënhalf keer zo lang als bij het andere.

Criminaliteit onder geïmmigreerde Curaçaose jongeren

Naar Nederland geïmmigreerde Antilliaanse jongeren zijn een dankbare zondebok. Met de regelmaat van de klok verschijnen in de pers wilde verhalen over een nieuwe criminaliteitsgolf die ons land overspoelt. Maar hoeveel is er feitelijk van bekend? Tot voor kort bestond er geen enkel inzicht in de aard en omvang van de criminaliteit onder Antilliaanse jongeren. Om de indianenverhalen te ontzenuwen dan wel passende maatregelen te kunnen treffen om de problematiek het hoofd te bieden, heeft de Directie Jeugdbescherming en Reclassering de COWO gevraagd een onderzoek in te (laten) stellen. Twee medewerkers van de Onderzoekers Combinatie Utrecht (OKU) namen in het kader van de studie de criminaliteitsontwikkeling in drie politieregio's, Amstelland, Noord-Brabant-west en Rijnmond in de periode 1989 tot en met 1991 onder de loep. Aan de hand van gegevens uit het door de politie gebruikte herkenningssysteem (HKS)

Tot voor kort ontbrak het aan inzicht in de oorzaken van de verschillen.

Op verzoek van de Stuurgroep versterking om stelden onderzoekers van het WODC een nader onderzoek in. Een eerste verkenning leerde dat de onderkende problemen (lange doorlooptijd, veel sepots) zich vooral bij de grote arrondissementen voordoen. De indruk was dat de verschillen c.q. problemen voortvloeien uit de (grotere) hoeveelheid complexe zaken die de grotere parketten moeten verwerken.

Bij nader inzien bleek dit echter niet het geval. Een dossieronderzoek naar de complicerende factoren bij de afhandeling van de aangeleverde zaken, kon niet aantonen dat de moeilijkheidsgraad van misdrijfszaken per parket wezenlijk verschilt. Een veel plausibeler verklaring voor de prestatieverschillen leverde de bestudering van de kwantitatieve productie op, ofwel het aantal afgehandelde zaken in relatie tot de personeelsbezetting. Bij de grote parketten blijkt de kwantitatieve productiviteit veel hoger dan in de kleinere. Om de gedachten te bepalen: een medewerker van het parket in Den Haag handelt gemiddeld bijna twee keer zoveel zaken af als zijn collega in Assen. Het is kortom kwantiteit of kwaliteit, zo lijkt het.

Kindermishandeling en justitie

brachten zij het aantal van een misdrijf verdachte naar Nederland gemigreerde Antilliaanse jongeren in de leeftijdsgroep van 12 tot en met 24 jaar in kaart. Ter vergelijking werd ook het aandeel van jongeren van Nederlandse, Turkse, Marokkaanse en Surinaamse afkomst in kaart gebracht. De gevonden cijfers werden afgezet tegen de volledige bevolkingsomvang van de onderzochte nationaliteiten aan de hand van CBS-gegevens. De resultaten zijn zorgwekkend. Van de Antilliaanse, of beter: Curaçoaanse jongeren (het overgrote deel van de in het HKS geregistreerde Antilliaanse jongeren is geboren op Curaçao) blijkt in de bestudeerde periode maar liefst 1 op de 8 à 9 wegens verdenking van een misdrijf te zijn geverbaliseerd. Dat is vijf keer zo hoog als onder Nederlandse jongeren. Naar verhouding zijn er bij de Antillianen veel vrouwen bij.

Naast een schat aan kwantitatieve gegevens biedt het onderzoek tevens inzicht in de achtergronden van de criminaliteit. Enkele van de grootste 'boosdoeners' zijn het falende onderwijssysteem in combinatie met de taalbarrière, de grote werkloosheid en het gebrek aan sociale controle als gevolg van een problematische gezinsachtergrond en -situatie.

De problematiek vereist volgens de onderzoekers een integrale aanpak van de sociale achterstandssituatie waarin de jongeren verkeren. Te denken valt aan opvoedingsondersteuning, verbetering van het onderwijssysteem en werkgelegenheidsprojecten. Het accent zal hierbij moeten liggen op de Antillen. Daar immers vinden de problemen hun oorsprong. De initiatieven in het kader van de Task Force, een samenwerkingsverband van Nederlandse en Antilliaanse ambtenaren zijn een stap in de goede richting. Maar er is meer nodig om de zorgwekkende ontwikkeling een halt toe te roepen. Ook in de sfeer van de jeugdbescherming en de preventie van (jeugd-)criminaliteit zijn aanvullende maatregelen dringend gewenst.

Uit een vergelijking van alle parketten blijkt echter dat die vlieger niet altijd opgaat. Minder personeel gaat wel vaak, maar niet altijd samen met slechtere prestaties. De verhoudingsgewijs goede prestaties van de parketten Groningen, Arnhem en Den Haag doen vermoeden dat een krappe personeelsbezetting door andere (organisatorische) maatregelen kan worden opgevangen.

Vervolgonderzoek is nodig om te achterhalen of (onderdelen van) de organisatiestructuur wellicht ook bij andere parketten tot kwaliteitsverbetering kan leiden. Ter voorbereiding en onderbouwing van een rechtvaardiger en doelmatiger verdeelsleutel voor de personeelsbezetting van de arrondissementen is daarnaast nader onderzoek gewenst naar een mogelijke weg van de geïnventariseerde moeilijkheidsfactoren. Ook al om meer inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de complexiteit van strafzaken in de tijd.

Adviseurs en verbreding Naast de 'reguliere' afdelingen, staan de twee adviseurs voor respectievelijk *Technology Assessment en Strategische organisatie-ontwikkeling* in feite model voor de verbreding van de beleidsondersteuning door de CDWO. Beide begeven zich immers op een voor de CDWO én voor Justitie nieuw terrein.

Voor de coördinatie van de onderzoeken op het gebied van het technologiebeleid is een stuurgroep in het leven geroepen, die een programma vaststelt. Dat was aanvankelijk een werkprogramma, maar is in 1993 omgezet in het strategisch beleidsprogramma technologiebeleid 1994-1997. Naar aanleiding van een Technology Assessment-verkenning is hierin een afweging gemaakt voor het onderzoek dat moet worden uitgevoerd op het gebied van de informatietechnologie. Voor een tweede uitverkoren aandachtsgebied, de bio-technologie, moet deze verkenning nog plaatsvinden.

De informatietechnologie en de biotechnologie kregen prioriteit vanwege hun grote impact, niet alleen op de maatschappij, maar ook op Justitie. Dat komt doordat het basisinnovaties betreft, ofwel wezenlijke vernieuwingen in de technologie. Bij de informatietechnologie is dat de chip. Bij de biotechnologie gaat het bijvoorbeeld om de genetische manipulatie, die het mogelijk maakt genen in DNA-moleculen van organismen te manipuleren.

Drugstoerisme in de grensstreek

Het Nederlandse drugsbeleid heeft een twijfelachtige reputatie. Naast waardering oogst de in vergelijking met het buitenland milde aanpak scherpe kritiek van de (buur)landen Duitsland, België en Frankrijk. Feitelijke gegevens om de kritiek te weerspreken dan wel de problematiek effectief te bestrijden ontbraken tot voor kort.

Daarom verrichtte het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek en Statistiek in opdracht van de Directie Staats- en Strafrecht en onder begeleiding van CDWO een inventariserend en verklarend onderzoek naar het drugstoerisme in de grensstreek. Daarbij is tevens gekeken naar de motieven om in Nederland aan te kopen.

Ook het beleid van bestuur en politie in de betrokken steden (Venlo, Maastricht, Arnhem, Breda en Rotterdam) werd geanalyseerd om de verschillen te vinden in aanpak en effectiviteit van de verschillende bestuurs- en strafrechtelijke maatregelen.

De onderzoekers reisden als drugstoerist naar de steden en gingen op zoek naar verkoopplaatsen van drugs. Vervolgens werden bij een selectie van deze plaatsen

De eerste tastbare resultaten van de inspanningen van de raadadviseur diene zich inmiddels aan. Het accent ligt daarbij vooralsnog op de gebruiksmogelijkheden. Zo is een uitvoerig onderzoek gaande naar de mogelijke introductie in Nederland van televerhoren. De technologie, die in de VS en Australië al enige tijd gebruikt wordt, maakt het mogelijk om met behulp van videocamera's en beeldschermen verdachten op afstand te (ver)horen.

De methode biedt belangrijke voordelen ten opzichte van de huidige werkwijze, waarbij de verdachte in persoon aan bijvoorbeeld de rechter moet worden voorgeleid. In de eerste plaats is het veiliger, doordat de verdachte niet meer vervoerd hoeft te worden. Het transport van de straf-inrichting naar de rechtbank is een potentiële risicofactor, temeer daar de inrichtingen steeds beter beveiligd worden. (Ver)horen op afstand is om dezelfde reden veel goedkoper dan voorgeleiding. Om de gedachten te bepalen: jaarlijks vinden circa 30.000 transporten plaats. De vervoerskosten worden geraamd op drie- tot vijfhonderd gulden per verdachte. Ook het milieu profiteert uiteraard van de mogelijke beperking van het auto-kilometrage.

Bij het vooronderzoek komen alle relevante aspecten uitvoerig aan bod: de techniek, de juridische implicaties (onder andere de borging van de rechtszekerheid van de

Televerhoor

tellingen verricht om een indruk te krijgen van de totale omzet en het aandeel daarin van de drugstoeristen.

De motieven van de drugstoeristen werden in kaart gebracht met behulp van een enquête. In de harddrugscene werd een soortgelijke aanpak gevolgd.

Tellingen bleken echter onuitvoerbaar, doordat de verkoop zich grotendeels onttrekt aan de waarneming.

Het blijkt dat er grote verschillen bestaan tussen de onderzochte steden. In Venlo en Breda is de omvang van het drugstoerisme aanzienlijk, respectievelijk ruwweg 300 en 600 drugstoeristen op een dag in het weekend. In Venlo en Breda ligt het accent op de softdrugs, in Arnhem op harddrugs, terwijl Maastricht bij beide groepen in trek is.

Het overgrote deel van de drugstoeristen zijn Duitsers, op afstand gevolgd door Fransen en Belgen. De gemiddelde leeftijd van de 'softdrugs-consumenten' is 24 jaar. Maar liefst 85% van hen reist met de auto. De gemiddeld wat oudere harddrugskopers komen bijna allemaal met de trein. De totale omzet aan softdrugs op een gemiddelde weekenddag wordt geschat op 64.000 gulden (1993), waarvan tweederde afkomstig van drugstoeristen. De motieven om naar Nederland te komen lijken de aanwezigheid van coffeeshops, de kwaliteit en de prijs en, in mindere mate, de bereikbaarheid.

Ook de aanpak van de betrokken gemeenten bleek sterk te verschillen. De tijd was echter te kort om de effecten van de onderscheiden maatregelen te bestuderen. Zo leek de sluiting van een groot aantal coffeeshops in Venlo tijdens de onderzoeksperiode te leiden tot een toename van de straathandel.

De resultaten zijn ingebracht in diverse overlegvormen, zoals het Hazeldonkoverleg (naar de beruchte drugsroute) met Frankrijk en België. Dankzij het onderzoek kan de discussie over drugstoerisme op basis van feiten in plaats van vermoedens en veronderstellingen worden gevoerd.

verdachte), financiën, organisatie, en dergelijke. Bijzondere aandacht wordt daarnaast besteed aan de psychologische consequenties, c.q. de invloed van de video-communicatie op de kwaliteit van de informatieoverdracht tussen verdachte en bijvoorbeeld de rechter. Een andere mogelijke 'hobbel' is de acceptatie van de nieuwe technologie door de rechterlijke macht, de advocatuur en andere betrokkenen.

De bedoeling is om aan de hand van de onderzoeksresultaten in de loop van 1995 een experiment op te zetten om de theorie aan de praktijk te toetsen en ervaring met de methode op te doen. Afhankelijk van de ervaringen zal televerhoren daarna in korte tijd ingang kunnen vinden.

Technisch zijn er geen beletsels.

Een goed voorbeeld van de werkwijze van de TA-adviseur is ook het onderzoek dat plaatsvond naar handzame milieu-analyse-apparatuur als instrument om de politieke taak beter te kunnen uitvoeren. De politie en andere diensten belast met de handhaving van of het toezicht op de naleving van de milieuvoorschriften hebben dringend behoefte aan hulpmiddelen om hun taak naar behoren te kunnen verrichten. Momenteel ontbreekt het hen in veel gevallen aan 'gereedschap' om mogelijke overtredingen vast te stellen. Te denken valt aan chemische verontreiniging van het oppervlaktewater, die niet zintuiglijk kan worden vastgesteld. De beschikbaarheid van handzame milieu-analyse-apparatuur zou de effectiviteit van de handhaving zeer ten goede komen. Ter definiëring van een concept-programma van eisen aansluitend op de wensen vanuit de praktijk, is een werkgroep geformeerd met vertegenwoordigers van de ministeries van vrom, Economische Zaken en Binnenlandse Zaken, het RIVM en het RIZA, het Gerechtelijk Laboratorium en het Havenbedrijf Rotterdam. Het concept-programma van eisen vormde de input voor een opdracht aan 3T, het aan de TU Twente gelieerde 'Twente Technology Transfer'.

Aan 3T werd gevraagd de eisen aan te vullen en te specificeren, de benodigde techniek te identificeren en aan te geven welke instituten en/of bedrijven in staat zijn om de benodigde apparatuur te ontwikkelen. De verwachting is dat binnen afzienbare termijn overgegaan kan worden tot het verstrekken van gerichte ontwikkelopdrachten. Beide voorbeelden illustreren de gebruiksmogelijkheden die de informatietechnologie aan de justitiële organisatie te bieden heeft.

Kroongetuigeregeling

De criminaliteit wordt harder. De criminelen bedienen zich van de meest moderne technische hulpmiddelen en zijn steeds beter georganiseerd. De reguliere opsporingsmethoden zijn daarbij steeds vaker ontoereikend of dreigen dit te worden. Dat geldt met name voor de handel in vrouwen en drugs. Politie en Justitie zoeken daarom naar nieuwe bestrijdingsmogelijkheden. Eén van de opties is het opstellen van een kroongetuigeregeling, ofwel een wettelijke regeling voor het omgaan met spijtoptanten uit het criminele milieu die in ruil voor strafvermindering en/of bescherming bereid zijn informatie te verstrekken die bijdraagt aan de bestrijding van de georganiseerde misdaad. In opdracht van de CDWO stelde Prof. mr. P.J.P. Tak van de KU Nijmegen een onderzoek in naar de aanpak en ervaringen in het buitenland. Hij concentreerde zich op de situatie in Italië, Duitsland, België en Denemarken. In de eerste twee landen bestaan specifieke wettelijke regelingen. In België ontbreekt zo'n regeling, maar wordt ze feitelijk toegepast voor drugsdelicten. In Denemarken is sprake van het één noch het ander. Er werd begonnen met een literatuuronderzoek. Vervolgens werd in de betrokken landen contact gezocht met rechters, officieren van justitie, advocaten, wetenschappers en andere direct of indirect bij de justitiële keten betrokkenen om het inzicht in de regelingen te completeren en te verdiepen. De conclusie van het onderzoek is dat het wenselijk is een kroongetuigeregeling in het Nederlandse strafprocesrecht op te nemen. Mits goed uitgewerkt vormt het een noodzakelijke aanvulling op de huidige bestrijdingsmogelijkheden van de georganiseerde misdaad. Hoe dan ook is het volgens de onderzoeker raadzaam de wetgeving voor te bereiden. Hierdoor wordt voorkomen dat politie en justitie zelf op zoek gaan naar middelen die vervolgens via rechtspraak getoetst moeten worden. Kortom, niet experimenteren maar zorgen voor een goede wettelijke basis.

De activiteiten van de adviseur Strategische organisatie-ontwikkeling spitsen zich toe op de ondersteuning van veranderingsprocessen binnen het Ministerie van Justitie. Hij begeleidde in samenwerking met anderen onder meer de interne verzelfstandiging van het wocd en hield zich bezig met de kerntakenanalyse binnen het departement en de uitwerking en presentatie van de Besturingsvisie Rechtshulp. De essentie van de werkzaamheden van de adviseur Strategische organisatie-ontwikkeling is in feite de vertaling van kennis naar de organisatie. Om de kwaliteit van het bestuur te verbeteren zal de rijksoverheid zich in de toekomst concentreren op een beperkt aantal kerntaken. Meer afgeleide taken worden overgedragen aan provincie en gemeente (decentralisatie) en de beleidsuitvoering wordt verzelfstandigd (deconcentratie). Deze algemene lange termijn trends in het openbaar bestuur laten ook Justitie niet onberoerd. Voor een samenhangend justitieel ingrijpen is en blijft het echter van levensbelang, dat de acties van deze gedecentraliseerde en gedeconcentreerde organisaties goed zijn afgestemd, zowel onderling als in relatie tot de doelstellingen van het Ministerie van Justitie als geheel. Zo valt of staat de effectiviteit van de strafrechtketen immers met een goede wisselwerking tussen de relatief zelfstandige organisaties op het gebied van preventie (gemeenten), opsporing (politie), vervolging (openbaar ministerie), berechting (rechterlijke macht), tenuitvoerlegging (gevangenis, centrale incasso) en reïntegratie (reclassering). Om deze onderlinge aansluiting in justitiële ketens te signaleren en bevorderen is binnen de CDWO een adviseur 'strategische organisatie-ontwikkeling' aangesteld. Hij heeft vooral een adviserende en ondersteunende rol in concrete samenwerkingsprojecten, zoals verzelfstandigingsprojecten. Daarbij vertaalt hij het lange termijn perspectief en de veranderende omgevingseisen naar de praktische organisatie-ontwikkeling. De adviseur maakt daarbij dankbaar gebruik van de beschikbare omgevingsverkenningen, simulaties, scenario's en beleids-evaluaties, al dan niet uitgevoerd in opdracht van de CDWO. Hij functioneert zo als een soort 'transferpunt' tussen de onderzoeksafdelingen enerzijds en de beleidsdirecties en uitvoeringsorganisaties anderzijds.

De regeling zou duidelijke richtlijnen moeten bevatten voor de straftoemeting, zonder de rechterlijke vrijheid te beknotten.

De proportionaliteit ofwel de verhouding tussen de door de getuige aangedragen informatie en het eigen criminele verleden is daarbij een belangrijk criterium.

Belangrijkste voorwaarde voor een regeling is het bestaan van goede beschermingsprogramma's. Zonder de garantie van een goede bescherming zal geen enkele spijtoptant zijn 'nest durven bevuilden'. Anderzijds moeten ook sancties worden 'ingebouwd' voor het geval de getuige politie en justitie welbewust om de tuin probeert te leiden. De beoordeling van de vraag wanneer iemand voor de regeling in aanmerking komt, kan het best worden overgelaten aan een onafhankelijke instantie, samengesteld uit deskundigen. Inmiddels is een raamwerk voor wetgeving ontworpen; dit is besproken op een speciaal congres georganiseerd door de KU Nijmegen.

Draagvlak en samenwerking De genoemde verbreding van de beleidsondersteuning van de cdwo valt of staat met de samenspraak daarover met de beleidsdirecties. Het staat bij voorbaat vast dat solitair optreden niet werkt. Voordat een nieuwe weg wordt ingeslagen of nieuwe onderzoeksvelden worden betreden, is het zaak eerst een draagvlak tot stand brengen door de mensen die bezig zijn met het beleid er bij te betrekken. Daarmee moet niet alleen worden voorkomen dat onderzoek en beleid te veel in twee verschillende richtingen uiteen gaan, maar het draagvlak moet er ook voor zorgen dat uitkomsten van onderzoek worden geaccepteerd en benut.

Dat is onder meer duidelijk geworden bij een uitgevoerde voorbeeldstudie naar de effecten van taakstraffen. Op voorhand denkt iedereen daarvan dat er louter positieve effecten zullen zijn. Het is immers goedkoper dan een gevangenisstraf, de gestraften leren er iets van, de recidive zou lager uitpakken, en dergelijke.

In een simulatiemodel zijn allerlei aspecten van de taakstraffen (en van de gevangenisstraf) in onderling verband vormgegeven. Vervolgens is daarmee geëxerceerd in een meer optimistisch en een meer pessimistisch scenario. Daaruit kwam naar voren dat niet onder alle omstandigheden de taakstraffen een maatschappelijk gunstige uitwerking lijken te hebben.

De bekennende verdachte

Vervolg en berechting in misdrijfzaken

Metten is weten. Dat geldt niet alleen voor technici maar ook voor bestuurders en beleidsmakers. Kencijfers zijn onmisbaar voor registratie, evaluatie, sturing en beleidsontwikkeling. Dat geldt ook voor het DM en justitie.

De arrondissementsparketten beschikken al geruime tijd over een geautomatiseerd systeem (Gouden Delta en binnenkort: Rapsody) voor de registratie van gegevens over de vervolging en berechting van misdrijfzaken. De parketten konden tot voor kort echter niet over de grenzen van het eigen arrondissement heen kijken.

De afdeling SIBa van de CDWO ontwikkelde op verzoek van OM en Justitie een systeem om de bestanden van de arrondissementen via een interface met Gouden Delta aan elkaar te koppelen. De bundeling maakt het mogelijk om de gegevens van de parketten onderling te vergelijken en met behulp van een set speciaal ontwikkelde programma's op landelijk niveau te bevragen.

Op basis van de door de parketten aangeleverde kwartaalgegevens stelt SIBa twee keer per jaar een rapport op. De gegevensstroom omvat circa 250.000 misdrijfzaken op jaarbasis. Terugkoppeling en signalering zijn de hoofddoelen van de rapportage. Van normstelling is geen sprake. Naast cijfers over de feitelijke 'productie' en hun verhouding tot de doelstellingen van DM en Justitie, worden de belangrijke ontwikkelingen in beeld gebracht.

De rapportage is primair bedoeld als naslagwerkje voor de arrondissementen en voor de externe verantwoording van het OM beleid.

De informatie is bewust zo beknopt mogelijk gehouden. Om de leesbaarheid te vergroten wordt in elk nummer één thema wat verder uitgediept.

De bedoeling is om het systeem in de nabije toekomst verder uit te breiden. Zo zullen naast de data over afgedane zaken ook die over de instroom van zaken bij de registraties en analyses worden betrokken. Daarnaast zal ook de gegevensstroom over misdrijven van het kantongerecht worden meegenomen.

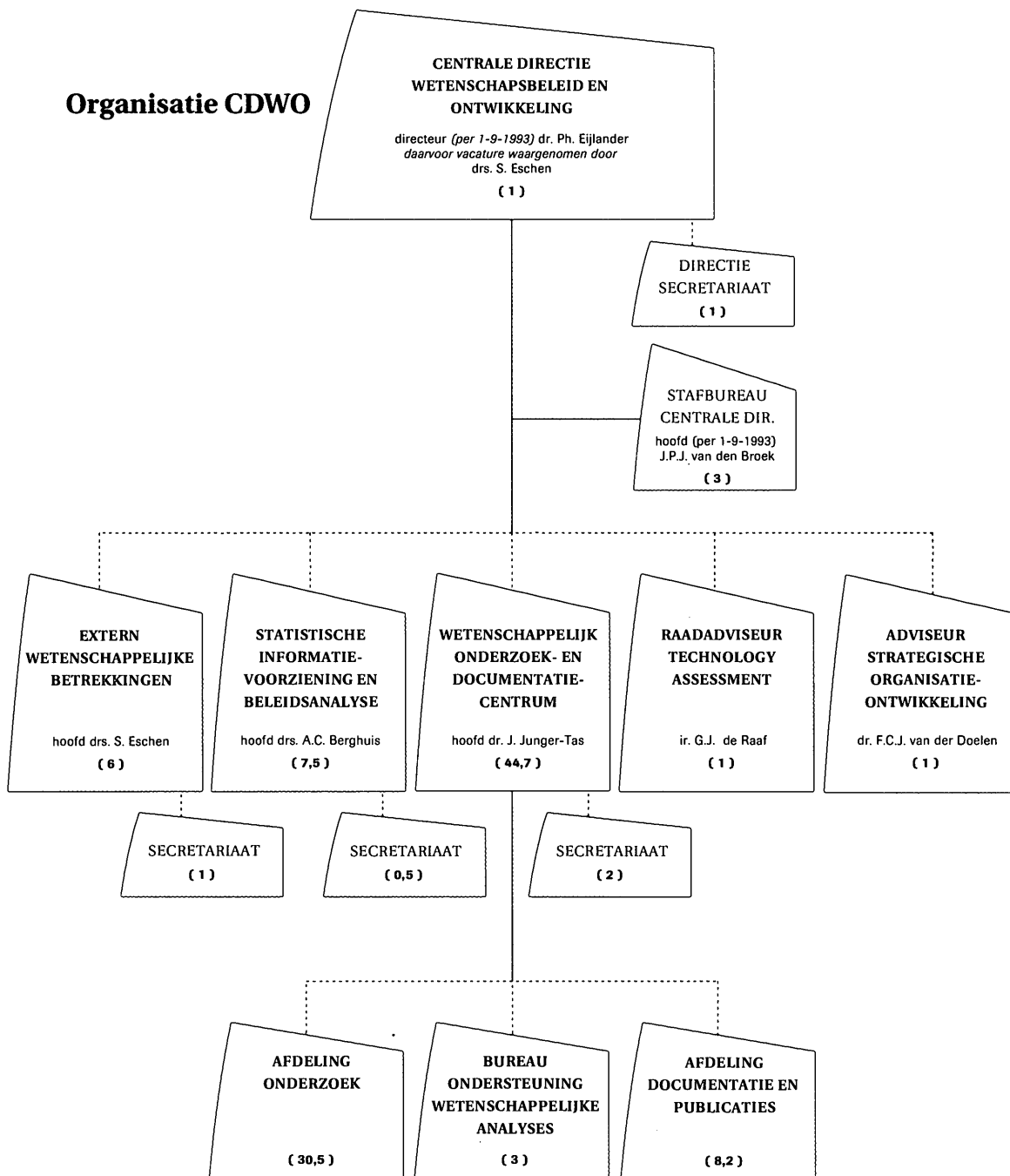
Duidelijk werd ook welke aspecten beleidsmatig van kritisch belang lijken te zijn. Daarmee kan dan vervolgens bij de beleidsontwikkeling rekening worden gehouden.

Belangrijk is dus alle partijen intensief te betrekken bij de totstandkoming en uitvoering van onderzoek. Anders kunnen zij bij voorbaat geneigd zijn de conclusie van de studie af te wijzen en de inzichten onbenut te laten.

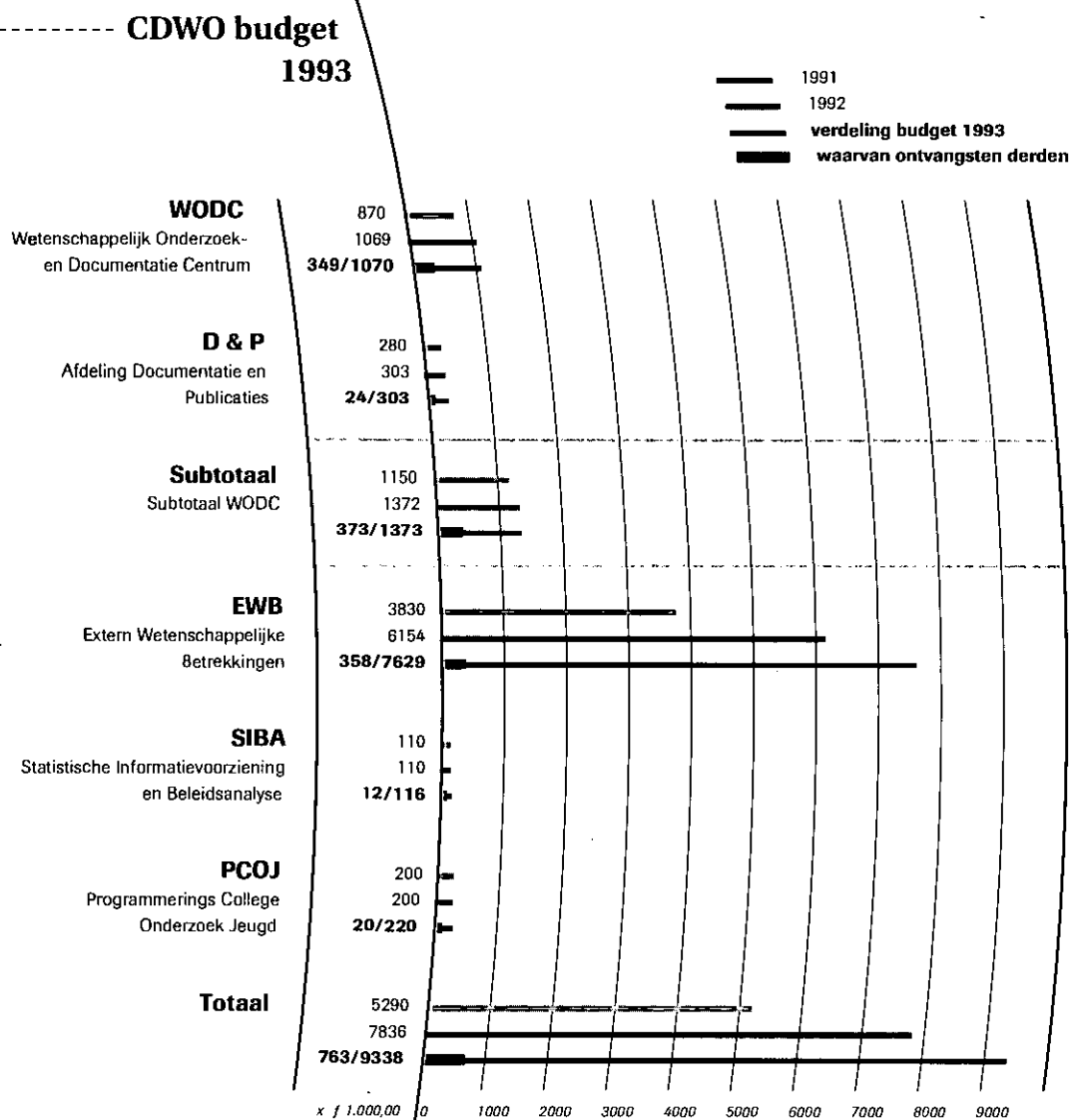
Dergelijke problemen kunnen worden voorkomen door in goed contact te blijven met de opdrachtgevende beleidsdirecties over het te voeren onderzoek. De cdwo heeft daarin een eigen taak, als venster naar buiten waardoor Justitie kijkt naar de ontwikkelingen in het veld. Zij kan vanuit die functie ook zelf ideeën aandragen en initiëren, maar nooit verder dan de teugels van het beleid toelaten. Om dit ook in een vast kader te gieten, is in 1993 besloten een programmeringscollege voor het Justitie-onderzoek in het leven te roepen. Dit college start in 1994, met de directeur van de cdwo als voorzitter en als leden het hoofd van het wocd, het hoofd van het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) en een aantal wetgevings- en beleidsdirecteuren. Het college gaat de departementsleiding adviseren over grote lijnen van het onderzoek, waarna de cdwo deze in samenspraak met de betrokkenen vertaalt in concrete projecten.

De beschreven verbreding van de beleidsondersteuning door de cdwo heeft er voor gezorgd dat er een ontwikkeling is doorgemaakt van een op onderzoek naar beleid gerichte organisatie naar een organisatie die meedenkt over het beleid en het ten behoeve van dat beleid te voeren onderzoek. En dat is goed voor beide. Voor het Ministerie van Justitie, omdat zij daarmee een beter functionerend 'venster op de buitenwereld' in huis heeft, én voor de cdwo, omdat zij daarmee een duidelijke meerwaarde heeft boven een instelling die uitsluitend functioneert als een organisatorische intermediair tussen onderzoeker en beleid.

Organisatie CDWO

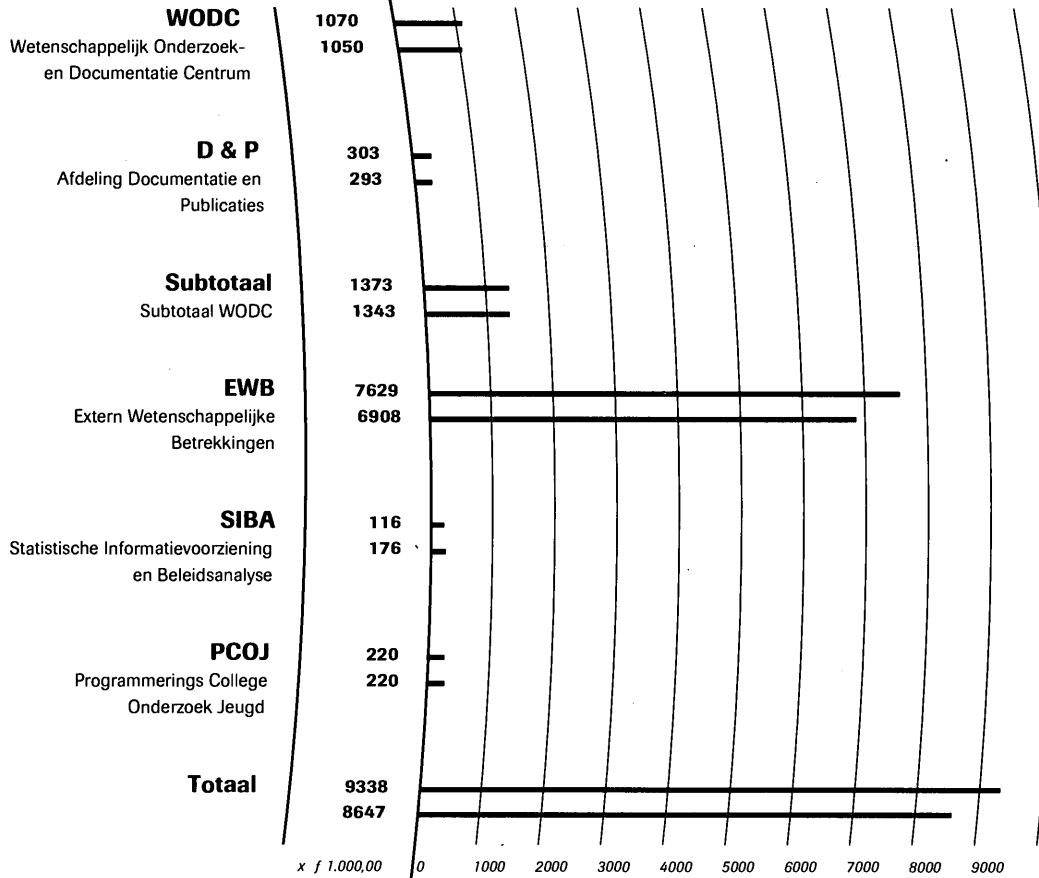
Financieel overzicht

Financieel overzicht

----- **CDWO uitgaven**
1993

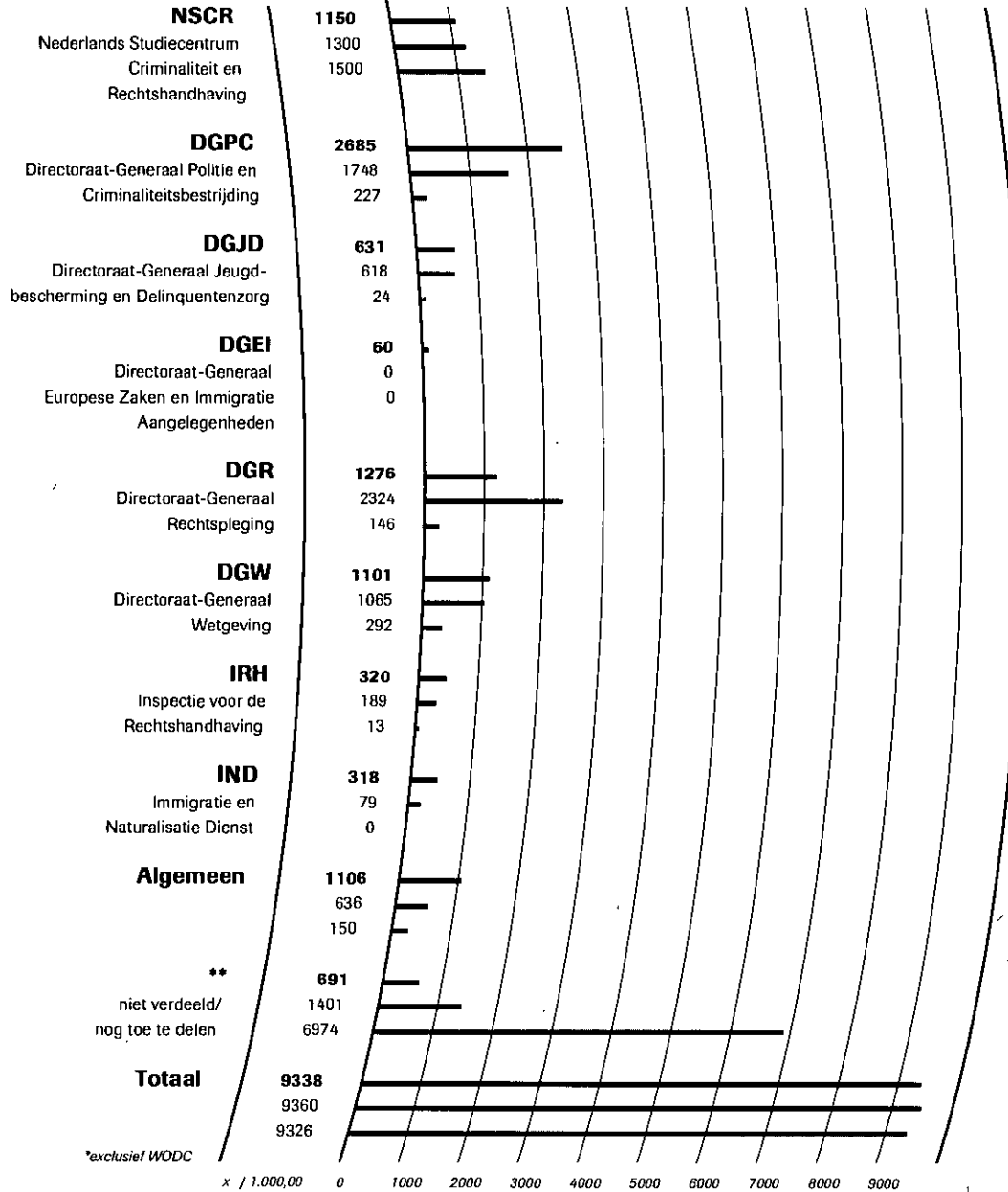
— budget 1993
— uitgaven 1993

Besteding en raming
wetenschapsbudget

CDWO

— 1993
— 1994*
— 1995*

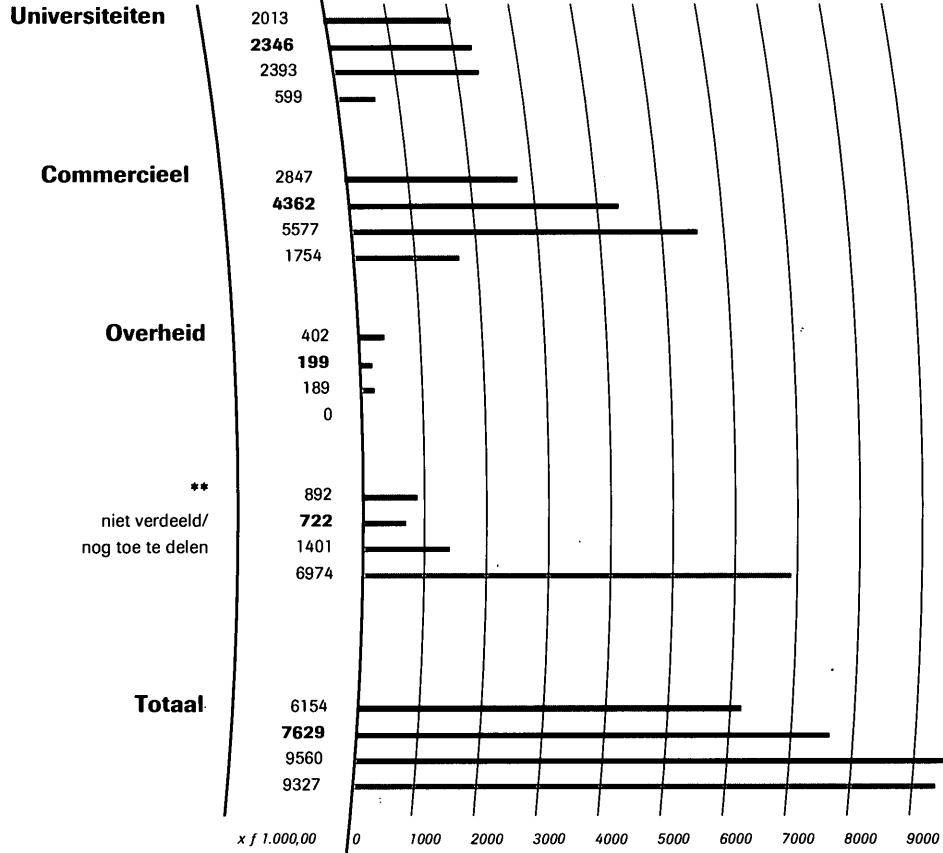

Financieel overzicht

Verdeling naar sectoren

(EWB-gelden)

1992
1993
1994
1995

Produkten- en activiteitenoverzicht:

Direktor: C.M.W.C.
dr. Ph. H. J. Andor

Als van de Commissie Openbaar Ministerie.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.

Nevenfuncties en -activiteiten

Als van de Commissie Openbaar Ministerie aan
de van de Commissie Openbaar Ministerie
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.

Publicaties en voordrachten

Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.
Aanbeveling: Aardbeelden Schriftelijk voor
adviesadvies en Kennis schiedadvies.

Forumdiscussie naar aanleiding van de
preadviezen voor de Vereniging voor wetgeving
en wetgevingsbeleid,
*in: I. Kolhoop (red.), Stimulerende wetgeving,
Alphen aan den Rijn 1993, p. 127-129.*

De wet stellen. Beschouwingen over
onderwerpen van wetgeving, dissertatie,
Zwolle, 1993.

**The possibilities and limitations of using
intelligent tools for drafting legislation,**
*in: J.S. Svensson, J.G.J. Wassink en B. van
Buggenhout (red.), Legal knowledge based
systems, Jurix 1993, Lelystad 1993, p. 5-9.*

**Overheid en zelfregulering, alibi voor
vrijblijvendheid of prikkel tot actie?,**
*Zwolle 1993 (redactie, samen met P.C. Gilhuis en
J.A.F. Peters).*

Voordracht in het kader van de
studiebijeenkomsten voor wetgevingsjuristen
over Verzelfstandiging en wetgeving,
25 november 1993.

Overheid en zelfregulering,
*in: F.W. Rutten en J. van Sinderen (red.),
Onderneming en overheid, Dossier over
Onderneming, financiën en recht, nr. 14, 1993;
p. 74-78.*

**Onderzoek uitgevoerd via extern
wetenschapbudget**

*Ascher, E., Berg, A. van den, Lameris, J.A.
en Schouten, R.*

Eindrapport evaluatie projectteam invoering
wet Mulder.
B & A Groep.

Berends, M.

Geschilbeslechters. De advocatuur door een
andere bril bekeken.
*Geschriften van de juridische faculteit der
Rijksuniversiteit Groningen.*

Bevers, J.A.C. en Joubert, C.M.

Politiële samenwerking in Europa.
Een onderzoek naar de politiebevoegdheden in
de Schengen-landen. Deel 1: Nederland, België,
Luxemburg, Frankrijk en Duitsland.

Bloem, J. en Stoppelenburg, P.A.

Invoeringsonderzoek wet- en richtlijn Terwee.
Inventarisatie van knelpunten en succesfactoren.
*IVA, Instituut voor Sociaal-Wetenschappelijk
Onderzoek, Tilburg.*

Bloem, J. en Stoppelenburg, P.A.

Werklastonderzoek wet en richtlijn Terwee.
Deelrapport 1: onderzoek Pré Terwee.
KPMG Klynveld Management Consultants.

*Bunt, H.G. van de, Roording, J.F.L. en
Verpalen, M.J.M.*

Richtlijnen van het Openbaar Ministerie.
Deel 8 in de serie *Strafrecht & Criminologie van
Uitgeverij Ars Aequi Libri.*

*Commissie voor de Wet op de Arbeidsmarkt
Tuchtrecht*

Evaluatie van de werking van de wet op de
Een rapport van de commissie voor de
wetenschapswet op de arbeidsmarkt van de
evaluatie van de werking van de wet op de
minister van Arbeidszaken, Ministerie van
werking van de wet op de arbeidsmarkt van de
Tuchtrecht.

*Dijk, Sjoerd, Fok, Jan, Huisman, Sjaak en
Muller, J.F.*

Gemeenten en de invoering van de AWT.
SGBO, Onderzoek en adviesbureau, Nijmegen.

Eggermont, H.

Stomme streken. Jargon en taalgebruik van
de HALT-afdeling.
Onderzoeksbureau Prospectief, 's Hertogenbosch.

Goedhart, W. en Heboord, H.

Werklasteffecten ten gevolge van de invoering
van de wet Mulder.
KPMG Klynveld Management Consultants.

Goudstaand, A.

De justitiële breedte van de
arbeidsomstandighedenwet.
*Mededeling van het Bureau voor de Arbeidsmarkt
nr. 5.*

*Hauber, A.H., Huisman, Sjaak en Verpalen, M.J.M.
en Zanbergen, J.C.M.*

Hoe functioneert de wet op de arbeidsmarkt?
Rijksuniversiteit Groningen.

Hulst, H. van en Bos, J.
Pan I réspét. Criminaliteit van geïmmigreerde
Curacaose jongeren.
Onderzoeksbureau OKU.

**Hurk, A.A. van, Eijnden, R.H.J.M. van d.,
Brouwers, H.M., Breteler, M.H.M. en
Schippers, G.M.**
Penitentiair inrichtingswerk met
drugsgebruikers. (Project: Evaluatie
drugsgebruikers in detentie. rapport no. 2).
Een vergelijkend onderzoek naar werkbeleving en
-belasting bij penitentiair inrichtingswerkers in
drugsvrije en andere regiems.
Katholieke Universiteit Nijmegen.

Jeurissen, N.H.J. en Delft-Baas, M. van
Privaatrechtelijke afdoening van vorderingen
betreffende algemene produktveiligheid: een
praktijkonderzoek.
(Privaatrechtelijke handhaving van de
Warenwet).

Kemp, A.A.M. en Vrancken, P.H.J.
Budgettaire consequenties van leefvormen.
Nummer 45 in de onderzoeksreeks van het
Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven.
*Een budgettaire verkenning van het advies van de
Commissie voor de toetsing van
wetgevingsprojecten.*

Kockelkoren, M.G.J. en Kommer, M.M.
Nog éénmaal Mulder. Samenvattende
rapportage van recent evaluatie-onderzoek.

Kommer, M.M.
Een wet van grote getallen. Kwantitatieve
informatie over de wet Mulder.
CDWO/WODC.

**Korf, D., Muller, G., Freeman, M. en
Lettink, D.**
Drugstoerisme in de grensstreek.
*Het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek en
Statistiek.*

Korf, D. en Verbraeck, H.
Dealers en dienders. Dynamiek tussen
drugsbestrijding en de midden- en hogere
niveau's van de cannabis-, cocaine- amfetamine-
en ecstasyhandel in Amsterdam.
*Criminologisch Instituut 'Bonger' Universiteit
Amsterdam.*

Montfoort, A. van
Kinder mishandeling en justitie. Een empirisch
onderzoek naar de afhandeling door de raad voor
de kindbescherming, de politie en het
Openbaar Ministerie van meldingen van
kindermishandeling en seksueel misbruik.
Vrije Universiteit Amsterdam, NIZW Utrecht.

**Ooyen-Houben, M. van, Walraven, M. en
Mensink, C.**
Hulpverlening (z) onder dwang.
Het Nederlands Instituut voor Alcohol en Drugs.

Oppelland, H.J.
Evaluatie van het Fraude Informatie Systeem.
Erasmus Universiteit Rotterdam.

Rogier, L.J.J. en Dane, N.M.
Evaluatie wet Mulder juridisch deelonderzoek
dwangtraject.
Erasmus Universiteit Rotterdam.

**Ruth, A.G.P. van, Boerma, L.H.M en
Stal, P.C.**
Wat niet weet, deert soms toch. Gevolgen van
verkorte vonnissen voor de verdediging.
*Instituut voor Toegepaste Sociale
Wetenschappen te Nijmegen (ITS-rapport).*

Sagel-Grande, I.
De voorwaardelijke veroordeling, deel I,
wettelijke regeling en sociaalwetenschappelijke
inzichten.
De voorwaardelijke veroordeling, deel II,
organisatie en administratie.
*Criminologisch Instituut van de Rijksuniversiteit
te Leiden.*

Schoenmakers, F. en Kriek, F.
Invoering van de wet Mulder in de regio
Amsterdam/Amstelland.
Research voor Beleid B.V.

Schoenmakers, F. en Kriek, F.
De wet Mulder. Verhaal in de praktijk en de stand
van zaken bij de invoering van dwang.
Research voor Beleid B.V.

Schoenmakers, F.
Evaluatie invoering van de wet Mulder in de
regio Amsterdam/Amsterlaan (B).
Research voor Beleid B.V.

Soetenhorst, W.J.
De bescherming van de uitgeefpresentatie.
Een onderzoek naar het functioneren van het
uitgeefovereenkomstenrecht en het
mededingingsrecht in Nederland en Duitsland
met aandacht voor de situatie in Groot
Britannië.

Tak, P.J.P. en Mulder, C.F.
De bekende verdachte. Een onderzoek naar
de procedure voor de bekende verdachte in
het Deense en Noorse (straf-)procesrecht.
Katholieke Universiteit Nijmegen.

Tak, P.J.P.
De kroongetuige. Een rechtsvergelijkend
onderzoek naar de kroongetuige als instrument
bij de bestrijding van de georganiseerde
criminaliteit in het Belgische, Deense, Duitse en
Italiaanse recht.
Katholieke Universiteit Nijmegen.

Waard, D. de, Soder, J.C.M. en Rooijers, A.J.
Het effect van handhavingsactiviteiten op
rijnsnelheid op autosnelwegen.
Deel 2: Eindrapportage, optimalisatie van
toezicht.
*Verkeerskundig Studiedecentrum (VSC) van de
Rijksuniversiteit Groningen.*

Wouden, R. van der e.a.
Evaluatie sociale vernieuwing.
Het Sociaal en Cultureel Planbureau.

Publicaties

Nummers 2, 3, 4 en een special (Europa) van
JUist

Gils, G.H.C. van en Montfort, P.J.H.M. van
Uw rechtsorde is de onze niet?
Een evaluatie van bestuurlijke keuzes en
gebeurtenissen rondom de ontruiming van het
Wolters Noordhoff-complex in Groningen.
CDWO, Beleidsonderzoek en -Advies (BOA).

In de reeks Achtergrondstudies Algemeen
Wetgevingsbeleid (AAW) verschenen:

Ru, H.J. de
De algemene wet gaat voor de bijzondere wet.
Notitie over een nieuw wetgevingsbeleid.

Snellen, I.Th.M. en Schokker, J.T.
Wetgeving en systeemontwikkeling.

De onderzoeksreeks AAW wordt uitgebracht in
samenwerking tussen de Centrale Directie
Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling (CDWO) en
de stafafdeling Algemeen Wetgevingsbeleid
(SAW) van het Ministerie van Justitie.

Deelname, (mede-)organisatie en/of (mede-)financiering congressen, symposia, e.d.

Congres over Vormverzuimen naar aanleiding
van het rapport Moons.
Congres "Law and Communitarianism".
Themabijeenkomst Kroongetuigen.
Themabijeenkomst "Uw Rechtsorde is de onze
niet".
Studiebijeenkomst "Wet Mulder in uitvoering".

Studiebijeenkomst "Politiële samenwerking in Europees perspectief".

Studiebijeenkomst "Aard en omvang criminaliteit Antilliaanse jongeren in Nederland".

**Overige activiteiten
EWB-medewerkers**

S. Eschen

Interdepartementaal Overleg Technologiebeleid.
Interdepartementaal Overleg Wetenschapsbeleid.

A. Slotboom

Overlegvergadering CDWO - J&R.
Overlegvergadering CDWO - D&J.
Onderzoek naar technische septs.
Deelname commissie onderzoek Taakstraffen.

H.V. Koppe

Projectleider Gouden Delta.
Interdepartementale overleggroep kennisbank.
Lid begeleidingscommissie Ontwikkeltraject
Informatievoorziening Strafrechtketen (BOIS).
2 x per jaar gastcollege: Bestuurskunde,
Erasmus Universiteit te Rotterdam en
Rijksuniversiteit Leiden.
Redactie JUist.

M.G.J. Kockelkoren

Begeleidingscommissie Nieuwe
kantongerechtprocedure.
Redactie Jaarverslag CDWO.

I. Passchier

Redactie JUist.
Coördinatie Commissie Wetenschappelijk
Onderzoek Criminele Organisaties.
EDON.

**Statistische
Informatievoorziening
en Beleidsanalyse
(SIBa)**

Publicaties

*Huijbregts, G.L.A.M., Jonge, L.M. de en
Meijer, R.F.*

Geregistreerde criminaliteit in Europa stijgt.
SEC 71.

*Hooff, P.P.M. van, Huijbregts, G.L.A.M. en
Meijer, R.F.*

De kosten van inbraak voor slachtoffers en
overheid.
SEC 72.

*Hooff, P.P.M. van, Meijer, R.F. en Smidt
auf Altenstadt, S. von*

Kosten overvallen en straatroof tenminste 300
mln. gulden.
SEC 73.

*Berghuis, A.C., Hooff, P.M. van, en Smidt
auf Altenstadt, S. von*

Woninginbraak per politieregio.
SEC 74.

**Bijdragen aan JUist,
rubriek "Hoe zit het met ..."**

Wat is de omvang van de zware, georganiseerde criminaliteit in Nederland?
JUist nr 2, februari 1993.

Hoe doet het Openbaar Ministerie misdrijfzaken af?
JUist nr 3, juni 1993.

De bestrijding van drugsdelicten en de afhandeling door de officier van justitie en de rechter.
JUist nr 4, oktober 1993.

Meijer, R.F.
Vervolg en berechting in misdrijfzaken.
Cijfers t/m eerste kwartaal 1993.

Meijer, R.F.
Vervolg en berechting in misdrijfzaken.
Cijfers t/m tweede kwartaal 1993.

Berghuis, A.C.
Nieuwe politieregio's vergeleken.
Cijfers t/m 1991.

Berghuis, A.C.
Nieuwe politieregio's vergeleken.
Cijfers t/m 1992.

Huijbregts, G.L.A.M.
Boete-incasso.
Cijfers over 1992.

Berghuis, A.C. en Jonge, L.M. de.
Moord en doodslag in 1989 en 1992 - een secundaire analyse.

Berghuis, A.C. en Meijer, R.F.
Heenzendingen - een schets van de achtergronden.

**Bijdragen aan rapportages van
anderen**

Uitkomsten modelberekeningen boeten en transacties ten behoeve van de Werkgroep Boeten en Transacties.

Statistisch deel Jaarverslag van het Openbaar Ministerie.

Scenario doorrekeningen ten behoeve van de Werkgroep Kuyper.

Aanpassing prioriteitssysteem voorlopige hechtenis ten behoeve van het Openbaar Ministerie.

Schadevergoeding ten behoeve van DG Wetgeving.

Scenariostudie Taakstraffen, een voorbeeld van een scenariostudie ten behoeve van de gedachtenvorming binnen Justitie over te hanteren methoden binnen de CDWO.

Berekeningsanalyse invloed van nietigverklaringen en aangehouden zaken op doorlooptijden en afdoening van zaken met transacties ten behoeve van SVOM.

Kosten & Baten Taakstraffen.

Rapportages van het Projectteam Intensivering fraudebestrijding.

----- Adviseur Strategische
Organisatie-ontwikkeling
(i.e. I.C.O.) van der Doelen -----

Projecten

Bestuurswijze Rechtsbijstand

Vorbereiding en verslag discussiedag
'Takenanalyse Justitie'

Ondersteuning project verzelfstandiging
Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum

Vormen en gebruik van scenario's studies

Regionalisering van de Justitiekeren

Nevenactiviteiten

Gastredacteur van het tijdschrift Bestuurskunde.
Lid van de internationale werkgroep 'Public
policy evaluation' van het International
Institute of Administrative Sciences.

Lid van het platform 'Bestuurlijke
Informatievoorziening' van het Ministerie van
Financiën

Colleges 'Onderwerpen van overheidsbeleid' in
opdracht van de Open Universiteit i.h.v. de
overheidswijze van Cap Volmac. *afvarese
sluitstuk november-december 1993.*

Publicaties en voordrachten

Recensie proefschrift J.A. de Bruin,
Economische Zaken en economische subsidies.
Een instrumentele en organisatorische analyse
van de toepassing van economische subsidies,
Den Haag, 1990, in: *Beleidwetenschap, nr. 1, 1993,*
pp. 99 - 101.

Optimising effectiveness and legitimacy:
the give and take strategy in policy instruments
choice, paper presented at the working group
'Policy Instruments' of the International
Institute of Administrative Sciences,
Oslo, mei 1993, 30 p.

De raden voor rechtsbijstand i.o.,
in: *Platform beleidsanalyse Werkgroep
bestuurlijke informatievoorziening, Zorg voor
informatie, Den Haag, 1993, pp. 133 - 142.*
(met P. Steinmann).

De gereedschapskist van de overheid,
in: *A.F.A. Korsten e.a. (red.), Beleidsinstrumenten
bestuurskundig beschouwd, Assen/Maastricht,*
1993, pp. 17-31.

Beleidsinstrumenten en energiebesparing op
herhaling: optimaliseren van de
instrumentenmix,
in: *A.F.A. Korsten e.a. (red.), Beleidsinstrumenten
bestuurskundig beschouwd, Assen/Maastricht,*
1993, pp. 115-129.

De beleidstheorie: de rol van waarden en
normen,
in: *J.Th.A. Bressers e.a. (red.), Politicologie en het
openbaar bestuur, Liber Amicorum prof. dr. A.
Hoogerwerf, Alphen aan den Rijn, 1993, pp. 184-
198,* (met F. Leeuw, I. Präpper en G. Walraven).

boekrecensie J. Mayne e.a. (eds.),
**Advancing public policy evaluation: learning
from international experiences**, Amsterdam,
1992, in: *Beleidsanalyse*, nr 2., 1993, pp. 29-30.

Beleidsinstrumenten, in: A. Hoogerwerf,
Overheidsbeleid, Alphen aan den Rijn, (5e druk),
1993, pp. 71-88, (met P.J. Klok).

Presentatie 'Besturen in de nieuwe Wet op de
Rechtsbijstand' voor de bestuursleden van de
Raden voor de Rechtsbijstand in oprichting,
Utrecht, 28 april 1993.

Presentatie 'Information programmms as a
policy instrument', annual meeting working
group 'Public policy evaluation',
Oslo, 13 mei 1993.

Presentatie 'Bestuurlijke Informatievoorziening
Rechtsbijstand' t.b.v. expert meeting 'Zorg voor
informatie',
Amsterdam, 29 september 1993.

Projecten in uitvoering

Tele-verhoren.

Handzame milieu analyse apparatuur.

Smartcard in het kader van de verkeersordering.

Netwerkontwikkeling Technologiebeleid.

Projecten in voorbereiding

Herkennings-, identificatie- en
authenticatietechnieken.

Computerinbraak en beveiligingssystemen.

Risico's van draadloze communicatie.

Eisen te stellen aan documentaire
informatiesystemen.

Smartcard in het kantoor van de toekomst.

Rapporten en voordrachten

Justitiële Technology Assesment en regionale
Inlichtingendiensten. Een verkenning.
Voordracht in het kader van de RCID-
themadag Technologie, *dd 19-10-1993.*

Nota "Strategisch Technologie-
beleidsprogramma 1994/1997", *dd 16-11-1993.*

Commissies e.d.

Stuurgroep Technologiebeleid.

Brainstormgroep kantoor van de toekomst.

Bijeenkomsten contactpersonen
technologiebeleid.

Raadadviseur
Technology Assessment
Ir. G.J. de Raaf

----- **Wetenschappelijk
Onderzoek- en
Documentatiecentrum
(WODC)** -----

Activiteiten WODC-medewerkers

Hoofd WODC

J. Junger-Tas

Lid CCS (Centrale Commissie voor de Statistiek).

Lid begeleidingscollege SCP (Sociaal Cultureel
Planbureau).

Nationaal correspondent voor de United Nations
Crime branch.

Lid van de Conseil scientifique du comité
européen des problèmes criminels.

Lid van de International Advisory Board van
HMIC (Her Majesty's Inspectorate for Crime
Prevention and Control).

Lid van de projectgroep Beeldvorming (SoJaWe).

Lid begeleidingscommissie Botsende woonstijlen
(VRON).

Lid begeleidingsgroep Veiligheidspolitiek (Wardi
Beckman Stichting).

Voorzitter werkgroep Kosten-baten analyse
alternatieve straffen.

Voltoefning rapport Alternatieven voor de
wetteloosheid.

Deelnemer CBS-project Ontwikkeling van de
criminaliteit 1980-1990.

Supervisor en bijdrage aan editing van Self-report
delinquency of young people in the western
world.

Team Rechtstoepassing

P.H. van der Laan

Beleidsgroep WOC Middelhoven.

Werkgroep Inzamenbare doelgroep nieuwe
jeugdinstelling Spijkeisse.

Begeleidingscommissie 20-educatie 't Poortje.

Begeleidingscommissie minderjarige asielzoekers
DCI.

Begeleidingscommissie onderzoek taakstraffen.

Begeleidingscommissie experts werkstart.

Committee of experts on treatment of young
offenders.

Stuurgroep Nogerhaven.

Onderzoekbeleidingsgroep TBS.

M. Grapendaal

Commissie van Toezicht.

Werkgroep kosten/baten alternatieve sancties.

E.C. Spaans

Adjunct-secretaris Commissie Jeugdcriminaliteit.

Ed. Leuw

Begeleidingscommissie 'cocaine-onderzoek'

Rotterdam.

Kugler bundel.

Redactie TADP.

Redactie JV.

Klankbordgroep BOPZ.

Begeleidingscommissie BOPZ.

Coördinatiecommissie reclasseringsonderzoek.

Begeleidingscommissie methadonverstrekking.

Begeleidingscommissie drugs en detentie.

Ontwikkeling zelfhulpinstrument verslaafde
druggebruikers.

Commissie van Toezicht.

Groep Grosheide.

B.S.J. Wartna

Stuurgroep Nogerhaven.

Stuurgroep RETour.

L. Boendermaker

Secretaris DC-AL.

Begeleidingscommissie versterking Marokkaanse
kaders.

Team Rechtshandhaving

J.M. Nelen
EDON.

R.F.A. van den Bedem
Wergroep kosten vreemdelingenbeleid.
Interdepartementale Commissie
Toegankelijkheid en Evenredigheid.
Interdepartementale Commissie Minderheden.
Begeleidingscommissie partnerkeuze.

G.J. Terlouw
Wergroep outputmeting.

C. Wiebrens
Wergroep kwaliteitszorg politie.
Wergroep HAMIL.
Projectgroep georganiseerde misdaad.
Klankbordgroep milieu.
Wergroep voetbalvandalisme.
Begeleidingscommissie onderzoek convenanten.
Begeleidingscommissie reorganisatie politie.
Begeleidingscommissie onderzoek bestuurlijke
inbedding politie.
Redactie JV.

R.B.P. Hesseling
Wergroep misdaadanalyse.
Redactie JV.
Stuurgroep IJsselland.
Stuurgroep Samen werken aan veiligheid.
Begeleidingscommissie Woonstijlen.

M. Kruissink
Wergroep Politiemonitor.
Redactie SEC.

P.C. van Duijne
EDON.
Redactie Handboek Fraude.
Redactie Crime, Law and Social Change.
Redactie Asset Protection and Financial Crime.
Commissie Heijder.

E.A.I.M. van den Berg

Begeleidingscommissie Milieukaart.
Wergroep Milieumeetlat.
HAMIL.

M.M.J. Aalberts

Stuurgroep Norgerhaven.
Redactie JV.
Wergroep kosten vreemdelingenbeleid.
Begeleidingscommissie Vrouw en recht.
Begeleidingscommissie emancipatiefacet in
onderzoek.
Begeleidingscommissie illegale tewerkstelling.
Begeleidingscommissie racisme en
overheidsreactie.
Begeleidingscommissie motieven vreemdelingen.
Begeleidingscommissie VMO-werkplekevaluatie.
Begeleidingscommissie BOPZ.
Onderzoekbeleidgroep TBS.
Stuurgroep IJsselland.
Stuurgroep Samen werken aan veiligheid.
HAMIL.
Adviseur RAND migratie-onderzoek.
Lid Immigration working group.
Voorzitter DC-AL.

Team Wetgeving en rechtspleging

M.M. Kommer

Wergroep werklasmeting inrichtingspersoneel.
Begeleidingscommissie VIPS.
Begeleidingscommissie evaluatie Wet Terwee.
Begeleidingscommissie evaluatie
incassoprocedure.
Projectleiding evaluatie Wet Mulder.
Secretaris NVK.
Klankbordgroep kwaliteit kantongerechten.
Group of specialists on trends in crime and
criminal justice.

C. Cozijn

Beraadsgroep verkeersbeleid.
Wergroep bestuurlijke preventie handhaving
snelheidslimieten.

Commissie justitiële handhaving
snelheidslimieten.
Projectgroep puntenstelsel.
EDON.

C. van der Werff
Organisatie werkbezoek Albanezen.

J.A. Wemmers
Projectteam Terwee.
JES.
Projectleiding evaluatie Wet Terwee.

A. Klijn
Programmacommissie internationale conferentie
rechtshulp april 1994.
Adviseur Centrum Recht, Bestuur en
samenleving RUG.
Adviseur Pioniergroep management of matches
RUU.

Publicaties

Reeks Onderzoek en beleid

122 **Veel voorkomende criminaliteit op de
Nederlandse Antillen.**
J.M. Nelen; J.J.A. Essers.

123 **Politie en openbaar ministerie tegen
rassendiscriminatie.** Over de naleving van
richtlijnen.
M.W. Bol; B.J.W. Docter-Schamhardt.

124 **Prestige, professie en wanhoop.**
Een onderzoek onder gedetineerde
overvallers.
G.J. Kroese; R.H.J.M. Staring.

125 **Motieven voor naturalisatie.**
Waarom vreemdelingen uit diverse
minderheidsgroepen wel of niet kiezen voor
naturalisatie.
R.F.A. van den Bedem.

126 **Prestatieverschillen tussen
arrondissementsparketten.**
W. Polder; G. Paulides.

127 **De tbs met aanwijzing.** De toepassing van
en professionele oordelen over een
strafrechtelijke maatregel.
Ed. Leuw.

128 **Alternatieven voor de vrijheidsstraf.**
Lessen uit het buitenland.
J. Junger-Tas.

Kleine reeks

K 26 **Jeugdreclassering in Rijksinrichting
't Nieuwe Lloyd.** Een inventarisatie van
anderhalf jaar vrijwillige begeleiding.
E.C. Spaans.

K 27 **De ondertoezichtstelling en andere
maatregelen van kindbescherming.**
Een dossieronderzoek.
N.M. Mertens.

K 28 **Motives for naturalization.**
Summary – Motifs pour naturalisation.
Résumé – Einbürgerungsmotive.
Zusammenfassung.
R.F.A. van den Bedem.

K 29 **Een Alcohol-Verkeers project in de
provincie Drenthe.**
C. Cozijn; R.F. Kouwenberg.

K 30 **Jongens en meisjes in een gesloten
jeugdinstelling.** De eerste ervaringen met
coëducatie in Het Poortje.
P.H. van der Laan; M. Smit.

K 31 **Huismeesters.**
Een stand-van-zakenonderzoek.
R.B.P. Hesseling.

D&I-publikaties

Netburg, C.J. van (samenstelling)

Het criminaliteitsvraagstuk. Gestructureerde standaardtrefwoordenlijst. 1993, WODC (thesaurus).

Beenackers, E.M.Th.

Amerikaanse kampementen. Een literatuurverkenning naar 'boot camp prisons' in de Verenigde Staten. 1993, WODC (literatuurverkenning).

Jaargang 1993

Justitiële verkenningen

- JV 1 Fraude
- JV 2 Recht en moraal
- JV 3 De toekomst van tbs
- JV 4 De reorganisatie van de politie
- JV 5 De politie na de reorganisatie
- JV 6 Grenzen van het softdrugsbeleid
- JV 7 Onderzoeknummer
- JV 8 Herijken van strafvordering
- JV 9 Anders straffen

Jaargang 1993

European Journal on Criminal Policy and Research

- EJ 1 Critical issues in European crime policy
- EJ 2 Drugs and crime
- EJ 3 Cross-border crime
- EJ 4 Police cooperation and private security

Publicaties en lezingen van WODC-medewerkers

Aalberts, M.M.J.

Politie in een multi-etnische samenleving: knecht van twee meesters?
Lezing voor de studiedag 'Tonen in de wijk', 1993.

Aalberts, M.M.J.

Allochtoon politiepersoneel; van werven tot werken.
Handboek Politie Informatie, 1993, pp. 1435-1-25.

Aalberts, M.M.J.

Resultaten van onderzoek ten behoeve van de Commissie Van den Haak.
In: Commissie Van den Haak (red.), *Humane uitzetting; een paradox?* Den Haag, Ministerie van Justitie, 1993.

Aalberts, M.M.J. en Dijkhoff, N.

Illegalen in de criminaliteit; criminelen in de illegaliteit.
Rechtshulp, nr. 11, 1993, pp. 24-29.

Bedem, R.F.A. van den

Motieven voor naturalisatie.
Op grond van cijfers, jrg. 1, nr. 3, oktober 1993, pp. 2-4. Amsterdam, Het Amsterdams Bureau voor Onderzoek en Statistiek.

Bedem, R.F.A. van den

Towards a system of plural nationality in the Netherlands; changes in regulation and perceptions.
Congrespapier t.b.v. de workshop 'From Aliens to Citizens', Wenen, 5-6 november 1993.

Bedem, R.F.A. van den en Essers, J.J.A.

Veilig Vosdonk. Rapport van de resultaten van de enquête naar de veiligheidssituatie.
Den Haag, WODC, 1993.

Berg, E.A.I.M. van den

Nulmeting Planning & Control Milieuwethandhaving 1991.
Openbaar Ministerie, januari 1993.

Berg, E.A.I.M. van den i.s.m.

CMG Den Haag.
Haalbaarheidsonderzoek ontwikkeling milieumeetlat justitie.
12 maart 1993.

Berg, E.A.I.M. van den
Milieuwethandhaving 1992.
Openbaar Ministerie, juli 1993 (concept).

Berg, E.A.I.M. van den
Tijd voor tijdschrijven; resultaten van het project Tijdschrijven milieu-openbaar ministerie, ressort Amsterdam, september 1993.

Boendermaker, L.
Research in Dutch Youth Treatment Centres, a research design to describe care in 11 youth treatment centres.
Paper voor het III. European Scientific Congress on Residential and Foster care (EUSARF), Lüneburg, 29-9-1993 t/m 2-10-1993.

Bol, M.
Jeugdpsychologie voor jeugdstrafrecht.
Tijdschrift voor ontwikkelingspsychologie, jrg. 20, nr. 2, juni 1993, pp. 99-123.

Boutellier, J.C.J.
Solidariteit en slachtofferschap; de morele betekenis van criminaliteit in een postmoderne cultuur.
Nijmegen, SUN, 1993 (proefschrift).

Boutellier, J.C.J.
Over de morele keuze voor criminaliteit.
Tijdschrift voor criminologie, jrg. 35, nr. 4, 1993, pp. 314-326.

Boutellier, J.C.J.
The moral meaning of criminality in postmodern culture.
Paper voor het 11th International Congress on Criminology, Budapest, 22-27 augustus 1993.

Boutellier, J.C.J.
Are you suffering?
Trouw, bijlage Geest en letteren, 6 november 1993.

Boutellier, J.C.J.
Straks is ook de doodstraf bespreekbaar.
Volkskrant, Open Forum, 24 december 1993.

Doornhein, L.
Eigen rechtsingang wordt weinig gebruikt.
Tijdschrift voor de rechten van het kind; Defence for Children International, jrg. 3, nr. 1, maart 1993.

Doornhein, L.
Violence against asylum seekers in the Netherlands.
Paper voor de Annual Meeting of the American Society of Criminology, Phoenix, Arizona, 27-30 oktober 1993.

Hesseling, R.
Verplaatsing: een pleidooi voor het rationele keuzeperspectief.
Tijdschrift voor criminologie, jrg. 35, nr. 2, 1993, pp. 143-157.

Hesseling, R.
De verharding van de overval; betere beveiliging leidt tot minder verplaatsingseffecten dan verwacht.
SEC, jrg. 7, nr. 3, 1993, pp. 20-22.

Hesseling, R.
Vooral doorgaan; stimuleringsregeling huismeesters ook op langere termijn een succes.
SEC, jrg. 7, nr. 4, 1993, pp. 37-39.

Hesseling, R.
Surveillance... A public and private concern.
Paper voor de One Day Conference about Private Policing, Manchester, 27 september 1993.

Hesseling, R.
Displacement, a review of the empirical literature.
Paper voor de Annual Meeting of the American Society of Criminology, Phoenix, Arizona, 27-30 oktober 1993.

Junger-Tas, J.
The International Self-report Delinquency Study: some methodological and theoretical issues.
Paper voor het 11th International Congress on Criminology, Budapest, 22-27 augustus 1993.

Junger-Tas, J.
Alternative sanctions: myth and reality.
Paper gepresenteerd op het symposium van het NSCR, september 1993.

Junger-Tas, J.
Alternatieven voor de vrijheidsstraf: een internationaal overzicht.
Justitiële verkenningen, jrg. 19, nr. 9, 1993, pp. 128-158.

Junger-Tas, J.
Evaluatieonderzoek ten behoeve van justitieel beleid.
In: M. Donker, J. Derks (red.), Rekenschap: evaluatie-onderzoek in Nederland. Utrecht, NcGv, maart 1993.

Junger-Tas, J.
Changes in the family and their impact on delinquency.
European Journal on Criminal Policy and Research, vol. 1, no. 1, 1993, pp. 27-51.

Klijn, A.
Verleidt de WROM tot lossigheid?
Over (in)efficiënt procedeeergedrag van advocaten.
Advocatenblad, jrg. 73, nr. 15, 1993, pp. 443-449.

Kockelkoren, M.G.J. en Kommer, M.M.
Nog éénmaal Mulder; samenvattende rapportage van recent evaluatie-onderzoek.
Den Haag, Ministerie van Justitie, CDWO, 1993.

Kommer, M.M.
International comparison of crime and criminal justice statistics.
Paper voor het 11th International Congress on Criminology, Budapest, 22-27 augustus 1993.

Kommer, M.M.
Prison policy, prison structure and prison work.
Paper voor het 11th International Congress on Criminology, Budapest, 22-27 augustus 1993.

Kommer, M.M.
A Dutch prison officer's work: balancing between prison policy, organizational structure and professional autonomy.
Netherlands Journal of the Social Sciences, vol. 29, no. 2, december 1993.

Kommer, M.M.
De ideale gevangenis.
Nieuws voor criminologen (Nieuwsbrief van de Nederlandse Vereniging voor Kriminologie), jrg. 5, nr. 2, 1993 (boekbespreking).

Kommer, M.M.
Deuren openen.
Nieuws voor criminologen (Nieuwsbrief van de Nederlandse Vereniging voor Kriminologie), jrg. 5, nr. 2, 1993.

Kommer, M.M.
Een wet van grote getallen; kwantitatieve informatie over de Wet Mulder.
Den Haag, Ministerie van Justitie, CDWO/WODC, 1993.

Kruitssink, M.
Politie-prestaties meten. Problemen en toekomstperspectief.
Tijdschrift voor criminologie, jrg. 35, nr. 1, 1993, pp. 27-44.

Kruissink, M.

Measuring police performance. Evaluation of the Dutch police.

In: Dieter Dölling, Thomas Feltes (eds.), *Community Policing - Comparative aspects of community oriented police work*. Holzkirchen, Felix-Verlag, 1993.

Kruissink, M.

Using public surveys police policy purposes in the Netherlands.

Paper voor de British Criminology Conference, Cardiff, Wales (GB), 28-31 juli 1993.

Kruissink, M.

Using public surveys for police policy and police performance in the Netherlands.

Paper voor de Annual Meeting of the American Society of Criminology (ASC), Phoenix, Arizona, 27-30 oktober 1993.

Laan, P.H. van der

Alternative sanctions for juveniles in the Netherlands.

Dutch penal law and policy, no. 8, 1993. Den Haag, Ministerie van Justitie, WODC.

Laan, P.H. van der en Essers, A.A.M.

Helpt DTC? Over recidive en andere effecten.

In: A. Maris, J. van Leeuwen (red.), *Vast of zeker. Een kansrijke aanpak buiten de gevangenis: het Dagtrainingscentrum Eindhoven*. Utrecht, SWP, 1993.

Laan, P.H. van der

Over vorm en inhoud.

In: R.G. Jansen, A. Kosto e.a. (red.), *Wie de jeugd heeft ... Inleiding en verslag van het symposium over jeugdreclassering, 16 oktober 1992, Groningen. Arnhem, Gouda Quint, 1993.*

Laan, P.H. van der

Watjes en ratjes.

Tijdschrift voor criminologie, jrg. 35, nr. 2, 1993, pp. 189-192 (besprekingsartikel).

Laan, P.H. van der

De meeste tieners slopen en jatten niet.

TJJ, jrg. 5, nr. 67, 1993, pp. 56-62.

Laan, P.H. van der

Is het waar? Over jeugddelinquentie en strafrechtelijke reacties.

Tijdschrift voor familie- en jeugdrecht, jrg. 15, nr. 10, 1993, pp. 223-229.

Laan, P.H. van der

Een andere toepassing van taakstraffen voor jeugdigen.

Justitiële verkenningen, jrg. 19, nr. 9, 1993, pp. 39-61.

Laan, P.H. van der

Het publiek en de taakstraf.

Een maatschappelijk draagvlak voor de taakstraf. *Justitiële verkenningen, jrg. 19, nr. 9, 1993, pp. 89-110.*

Laan, P.H. van der

Het opstarten van een preventieproject en wat daaraan voorafgaat.

Bijdrage aan de cursus 'Criminologische preventie', Leuven (B), 30 maart 1993.

Laan, P.H. van der

Vroegtijdige onderkenning van 'justitiële' ontsporing; over kinderbescherming en jeugdcriminaliteit.

Gepresenteerd op het symposium 'Sporen of ontsporen', Utrecht, 2 april 1993.

Laan, P.H. van der

Erziehungslager in den Niederlanden

- eine Alternative zur Heimerziehung?

Gepresenteerd op het congres 'Love is not enough', Lüneburg (D), 30 september 1993.

Laan, P.H. van der

Advantages and disadvantages of informative sessions by the police in scholastic environments.

Bijdrage aan de cursus 'Youth and delinquency: problematics and strategies', Toarmina (I), 8 oktober 1993.

Laan, P.H. van der

Politie en preventie.

Gepresenteerd op de themadag 'Jeugdproblematiek en politie', Apeldoorn, 29 oktober 1993.

Leuw, Ed.

Drogetherapie und Strafjustiz in den Niederlanden.

Bewährungshilfe, nr. 1, 1993, pp. 1-8.

Leuw, Ed.

Between prohibition and integration, the viability of a compromising and pragmatic drug policy.

Paper voor het 'European drug policy symposium', Association Descartes, Paris, 15-1-1993.

Leuw, Ed.

De TBS met aanwijzing: gemiste kans of doodgeboren kind.

Justitiële verkenningen, jrg. 19, nr. 3, 1993, pp. 96-115.

Leuw, Ed.

Cannabis als hoeksteen van het Nederlandse drugsbeleid.

Justitiële verkenningen, jrg. 19, nr. 6, 1993, pp. 17-45.

Nelen, J.M. en Essers, J.J.A.

Criminaliteit op de Antillen.

SEC, jrg. 7, nr. 2, 1993, pp. 13-14.

Nelen, J.M. en Essers, J.J.A.

Politiegeweld op de Nederlandse Antillen.

Tijdschrift voor de politie, jrg. 55, nr. 5, 1993, pp. 131-136.

Nelen, J.M. en Essers, J.J.A.

Van Merton, Hirschi en andere denkers; de stijging van de veelvoorkomende criminaliteit op de Nederlandse Antillen in theoretisch perspectief.

Tijdschrift voor Antilliaans Recht-Justicia, nr. 3, 1993, pp. 143-151.

Nelen, J.M.

Cleaning out; changes in Dutch criminal law to find, freeze and confiscate criminal assets.

Paper voor het 11th International Congress on Criminology, Budapest, 22-27 augustus 1993.

Netburg, C.J. van

Het criminaliteitsvraagstuk in trefwoorden opgelost; de totstandkoming van de WODC-thesaurus.

De juridische bibliothecaris, jrg. 14, nr. 2, 1993, pp. 29-32.

Rutenfrans, C.J.C. en Terlouw, G.J.

Life events, social control, and delinquency.

Paper voor de Annual Meeting of the American Society of Criminology, Phoenix, Arizona, 27-30 oktober 1993.

Spaans, E.C.

Straks staan ze weer buiten de poort, en dan...

Proces, jrg. 72, nr. 6, 1993, pp. 95-98.

Terlouw, G.J.

Self-Reported Juvenile Delinquency in the Netherlands; results from the Dutch survey for the ISRD project.

Paper voor de British Criminology Conference, Cardiff, Wales (GB), 28-31 juli 1993. Z. pl. en uitg., 1993.

Terlouw, G.J.

Self-Reported Juvenile Delinquency in the Netherlands; preliminary results from the Dutch survey for the ISRD project.

Paper voor de Annual Meeting of the American Society of Criminology, Phoenix, Arizona, 27-30 oktober 1993.

Verwers C. en Laan, P.H. van der
Doen of laten.
Tijdschrift voor orthopedagogiek, jrg. 32, juni
1993. pp. 282-295.

Wartna, B.S.J.
Voorlopige resultaten van onderzoek naar
deconcentratie. Congresbijdrage.
In: Bundel t.g.v. Directeurenconferentie D&J,
13-14 mei 1993.

Wartna, B.S.J.
Profiel van de ex-gedetineerde: consequenties
voor de zorg.
Bijdrage aan de conferentie van 12 juni 1993
georganiseerd door de stichting 'Zorg voor ex-
gedetineerden Maastricht' en de stichting
Reclassering Zuid-Limburg, 1993.

Wemmers, J.M.
Victims in the criminal justice system:
the effects of treatment on victims' attitudes and
compliance.
Paper voor de Annual Meeting of the American
Society of Criminology, Phoenix, Arizona, 27-30
oktober 1993.

Wemmers, J.M.
De Wet Terwee en de advocatuur.
Advocatenblad, jrg. 73, nr. 14, 1993, pp. 417-419.

Werff, C. van der
Sentencing consequences of appeal in the
Netherlands.
Paper voor het 11th International Congress on
Criminology, Budapest, 22-27 augustus 1993.